

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра світової економіки

## **ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на тему:

«Експортний потенціал підприємства електронної промисловості»

(на матеріалах ТОВ "РКС - Навігація", м. Київ)

Студента 2 курсу, 1м групи,  
спеціальності 051 «Економіка»  
спеціалізації «Міжнародна  
економіка»

Думлера  
Владислава  
Володимировича

Науковий керівник  
канд екон. наук, доцент

Дьяченко  
Ольга Володимирівна

Гарант освітньої програми  
канд. екон. наук, професор

Кудирко  
Людмила Петрівна

Київ 2019

**ЗМІСТ**

Вступ.....	3
Розділ 1. Дослідження сучасного стану ТОВ «РКС – Навігація».....	6
1.1. Аналіз світового ринку електронних приладів.....	6
1.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «РКС – Навігація».....	13
Висновки до розділу 1.....	20
Розділ 2. Дослідження експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація».....	22
2.1. Діагностика зовнішнього середовища ТОВ «РКС – Навігація».....	22
2.2. Оцінка експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація».....	28
Висновки до розділу 2.....	34
Розділ 3. Нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація».....	36
3.1. Розробка комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація».....	36
3.2. Прогнозна оцінка ефективності запропонованих заходів ТОВ «РКС – Навігація».....	42
Висновки до розділу 3.....	48
Висновки та пропозиції.....	50
Список використаних джерел.....	53
Додатки.....	57

## ВСТУП

**Постановка проблеми.** Електронна промисловість є високоприбутковим сектором економіки зі стабільним і швидко зростаючим попитом, хорошим експортним потенціалом, низькою матеріаломісткістю і високою питомою вартістю продукції тощо. Її економічну ефективність наочно демонструють такі факти: 1 долар вкладень приносить до 100 дол. США в кінцевому продукті; середньосвітовий термін окупності вкладень становить 2-3 роки; темпи зростання галузі в 3 рази вище темпів зростання ВВП; 1 робоче місце в електронній промисловості дозволяє створити до 4-х робочих місць в інших галузях; 1 кг виробів мікроелектроніки за вартістю відповідає 110 т нафти [21]. Участь країни в міжнародному обміні електронними технологіями зумовлює її успіх на світовій арені, а також успіх національних компаній.

У процесі глобалізації економічна вигода будь-якого суб'єкта господарювання залежить від ефективного використання потенціалу зовнішніх ринків та реалізації власних експортних можливостей. Межі присутності на зарубіжних ринках окреслюються експортним потенціалом та підходами до його формування, реалізації та розвитку. Відтак, питання формування експортного потенціалу підприємств електронної промисловості, його реалізації та розвитку набувають актуальності та зумовлюють вибір обраної теми дослідження.

Проблема аналізу та оцінки рівня експортного потенціалу підприємства вивчалася багатьма дослідниками. Водночас, визначення сутності поняття експортного потенціалу не має єдиного підходу і розглядається у низці праць, зокрема таких дослідників: Пирець Н. М., Дорогунцов С. І., Фомішина С. В., Дудченко М. А.

Різні аспекти дослідження експортного потенціалу на макrorівні висвітлено у працях таких вчених, як І. Бураковський, С. Беренда, Л. Григорова-Беренда, О. Довгаль, М. Кизим, І. Матюшенко, Т. Мельник, В. Мовчан, С. Осика, І. Пузанов, В. П'ятницький, В. Сіденко, В. Точилін. На мікрорівні аналогічні процеси

досліджували Л. Піддубна, О. Хижняк, О. Мельник, В. Матвеев, Н. Волченко та ін. Вивчення праць вказаних учених дозволяє ґрунтовно підійти до дослідження даного наукового завдання, а також виявити невирішені питання.

**Метою** дослідження є розробка комплексу практичних заходів щодо нарощування експортного потенціалу підприємства електронної промисловості.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуватимуться такі **завдання**:

- проаналізувати світовий ринок електронних приладів;
- надати оцінку результатам фінансово-господарської діяльності ТОВ «РКС – Навігація»;
- провести діагностику зовнішнього середовища ТОВ «РКС – Навігація»;
- оцінити експортний потенціал ТОВ «РКС – Навігація»;
- розробити комплекс заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація»;
- надати прогнозну оцінку ефективності запропонованих заходів ТОВ «РКС – Навігація».

**Об'єктом** дослідження є процес формування експортного потенціалу підприємства електронної промисловості.

**Предметом** дослідження є теоретико-методичні засади та практичні аспекти формування експортного потенціалу підприємства електронної промисловості.

**Методи дослідження.** Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи: аналізу та синтезу, порівняння та узагальнення; статистичні; індукції та дедукції; маркетингових досліджень – спостереження, опитування; експертних оцінок; методи фінансового аналізу; комплексного та системного аналізу, графічний.

**Інформаційну базу** для написання випускної кваліфікаційної роботи становлять чинні нормативно-правові акти, офіційні публікації та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Конференції ООН з торгівлі та розвитку ЮНКТАД, дані вітчизняних і міжнародних інформаційно-аналітичних агенцій, звітні матеріали підприємства, спеціалізована економічна література, періодичні видання, експертні оцінки та результати авторських розрахунків.

**Наукова новизна** одержаних результатів полягає у застосуванні методичного підходу щодо оцінки експортного потенціалу підприємства заснованого на бухгалтерській звітності та результатах міжнародної економічної діяльності; розробці комплексної системи організаційно-управлінських заходів щодо нарощування експортного потенціалу досліджуваного підприємства та їх економічному обґрунтуванні.

**Публікації.** За результатами виконання випускної кваліфікаційної роботи опубліковано 1 статтю: Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного ринку електроніки // Зб. наук. ст. студ. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019.

Обсяг статті становить 0,55 д.а.

**Структура й обсяг роботи.** Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел з 31 найменування, 5 додатків. Матеріали роботи містять 6 рисунків та 31 таблицю. Загальний обсяг роботи складає 70 сторінок, основної частини - 51 сторінка.

## РОЗДІЛ 1. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ТОВ «РКС – НАВІГАЦІЯ»

### 1.1. Аналіз світового ринку електронних приладів

У галузі електронних приладів активізувалися процеси консолідації. За оцінками експертів, в результаті банкрутств і процесів злиття / поглинання число гравців на ринку електроніки скоротилося на 5-9%. Змінюється і промислова політика компаній різного типу, ведеться пошук нових можливостей розвитку і нових партнерів. Ситуація досить складна. Зміцнення зв'язків виробників кінцевих електронних систем з «живлять» їх фірмами на рівні проектування приладів і блоків інтелектуальної власності говорить про певний посилення тенденції до вертикальної інтеграції.

У дослідженні Reed Electronics Research, Harvard House до електронної промисловості зараховують такі 10 груп товарів: комп'ютери, засоби зв'язку, споживчі технології, контролю та приладобудування, медичні та промислові, оргтехніку, напівпровідники, пасивні технології та інші компоненти [30]. Проте відсутній методичний підхід до виокремлення таких груп товарів. У звіті IBEF виокремлено 6 товарних груп та 20 підгруп, проте подальша деталізація відсутня [31].

У дослідженні [9] зазначено, що товари електроніки належать до високого рівня технологічної місткості. За УКТЗЕД до них належать такі коди: 851711, 851722-851790; 851810-851821, 851829-851890; 851992-851999; 8521; 852510-852530; 852610; 8527; 8534; 853710; 854071-854089; 8541; 8542; 854470. Повний перелік товарів див. дод. А.

На основі уніфікації Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності з Гармонізованою системою опису та кодування товарів використаємо статистичну базу даних щодо торгівлі товарами ООН.

В останнє десятиліття світовий ринок електронних технологій розвивається надзвичайно швидкими темпами. Це викликає до нього особливий інтерес дослідників. Він обумовлений також і тим, що здатність країни конкурувати на

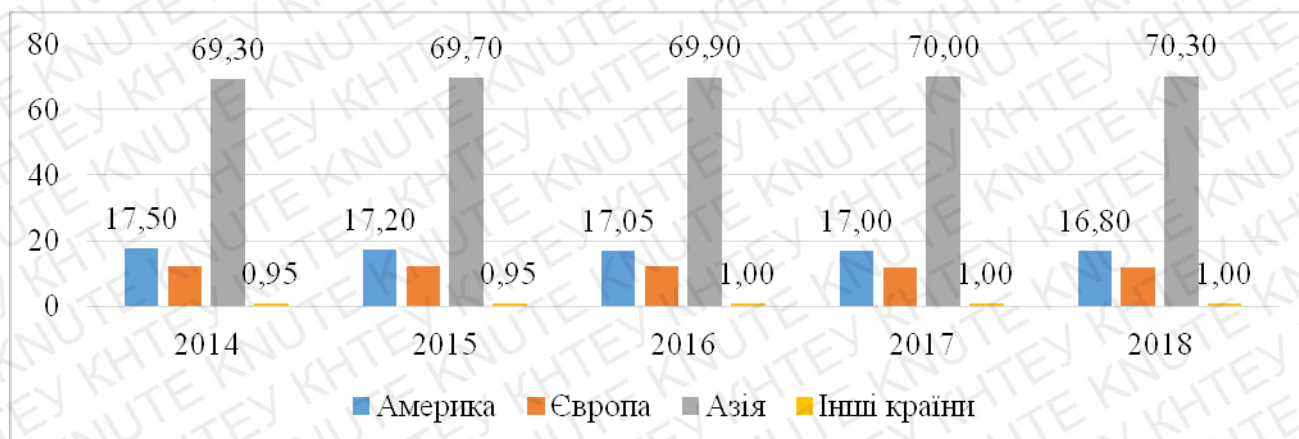
високотехнологічних ринках дуже важлива для просування національного господарства на новий рівень і для підвищення конкурентоспроможності як окремих фірм, так і національної економіки в цілому.

Обсяг світового експорту електронної техніки в 2013 р. складав 450 млрд. дол. США, а у 2018 р. – 1,17 трлн дол. США. За чотири роки експорт збільшився у 2,6 рази та склав 7,15% світового експорту товарів. Глобальний обсяг імпорту електроніки склав 1,59 трлн дол. США, що вказує на наявність високих витрат на транспортування та страхування, а також технічні бар'єри входження на ринки різних країн.

Слід зауважити, що динаміка галузі змінилася. Виробництво перейшло від високої вартості до місць з низькою вартістю, а Китай став координаційним центром для виробництва електронного обладнання для продуктів великого обсягу в обчислювальній техніці, споживчих та комунікаційних технологій.

За оцінками експертів, світове електронне виробництво зростало на 3-4% з 2016 р. Найнижчими темпами відзначався розвиток у Європі – 2% приросту. Для Австралії та Південної Африки характерні прирости у 1% (2016 р.), 2% (2017 р.) та 3% (2018 р.). Більш прогресивні зміни відбулись в Америці, де темпи приросту склали 1% у 2016 р., 3% у 2017 р. та 5% у 2018 р. Для країн Азії притаманні найвищі темпи приросту 5% з 2016 р. [27].

У 2018 р. в Китаї сконцентровано 38% виробництва електронного обладнання порівняно з 2,6% у 1995 р. У цілому на країни Азії припадає 70% виробництва товарів електронної промисловості (рис. 1.1).



**Рис. 1.1. Географічна структура випуску електронних товарів у 2014-2018 рр., % [30]**

У цей же період виробництво в інших регіонах скорочується. Незважаючи на міграцію виробництва до країн з більш дешевими витратами, значна частка виробництва обладнання залишилася в Західній Європі та США. Ці сектори, насамперед у промисловому, медичному та комунікаційному секторах (включаючи оборонний), продовжують надавати значні замовлення для широкого кола компаній.

Вимога щодо зниження собівартості виробництва знайшла відображення в тісній близькості від кінцевого ринку, що принесло користь і Мексиці, і Центральній, і Східній Європі. Спочатку для збільшення обсягу виробництва зменшували витрати, що дало поштовх зростанню виробництва більш складних продуктів, обсяги якого будуть прискорюватися протягом наступних п'яти років.

Щодо Азії, то варто сказати, що Китай сам потрапив під зростаючий тиск, оскільки провідні світові виробники електроніки намагаються перенести виробництво, щоб компенсувати більш високі витрати. Індія та Індонезія, володіючи великими внутрішніми ринками та запровадивши вимоги до «місцевого» виробництва, а також В'єтнам, маючи переваги у зниженні витрат, є більш привабливими альтернативами виробництву, ніж Китай [30].

У світі, згідно рейтингу Reed Electronics Research, провідними виробниками електронної продукції у 2014-2018 рр. були три компанії – Foxconn (Тайвань), Flex (Сінгапур) і Jabil (США). На частку топ-3 компаній припадало 44% європейського ринку електроніки. До десятки лідерів за рівнем доходів від реалізації електронної продукції на європейському ринку увійшли компанії Zollner (Німеччина), Videoton (Угорщина), Scanfil (Фінляндія), Asteelflash (Франція), Neways (Нідерланди), Sanmina (США) та Enics (Швейцарія). Загалом на топ-10 компаній припадає 57% європейських доходів від реалізації електроніки, а на топ-25 компаній - 68%.

У Європі працює понад 1300 компаній електронної промисловості, при цьому на частку 50 найбільших з них припадає 70% доходів. Варто відзначити значну концентрацію доходів від реалізації європейської електронної промисловості у



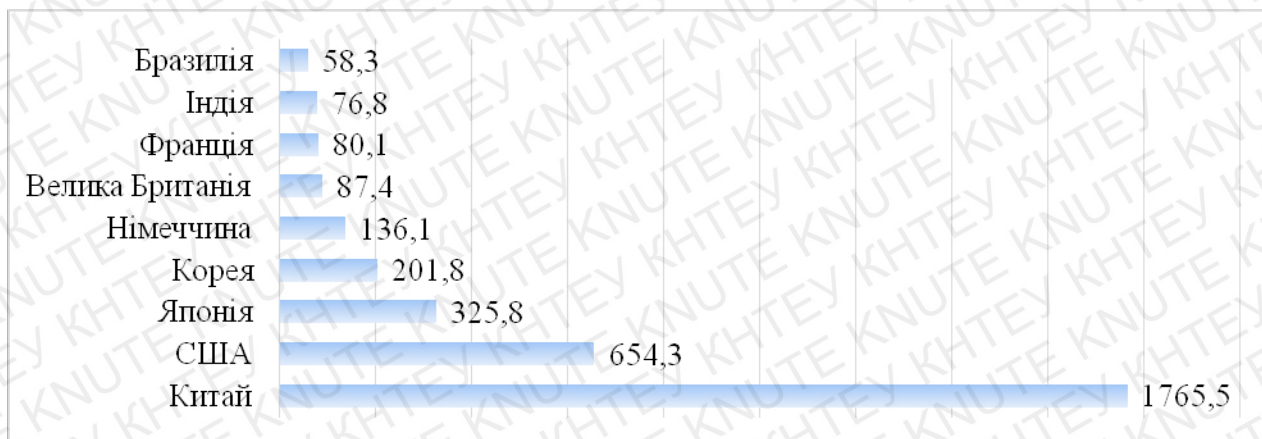
країнах регіону, зокрема в Угорщині вона склала 28% доходів регіонів у 2017 р., Чехії - 26%, Польщі - 13%, Словаччині - 9%, Румунії - 6%.

Електронна промисловість в Європі орієнтована на аерокосмічну та оборонну, медичну, контрольно-вимірювальну, автомобільну, промислову, енергетичну, включаючи відновлювану енергетику та транспортні галузі. Для таких компаній ці сектори забезпечать значні можливості. Вони сильно фрагментовані з невеликою кількістю великих виробників та великою кількістю малих і середніх компаній, які часто працюють на нішевих ринках. Їхній попит є досить змішаним, що відповідає низькому і середньому обсягам виробництва, який може бути підтриманий на стадії індустріалізації. Для досягнення високої концентрації компанії електронної промисловості повинні інвестувати в новітні технології, щоб залишатися конкурентоспроможними.

На електронному ринку Європи серед виробників поширюється тенденція виробництва у країні збуту. Прикладом регіонального виробництва є діяльність компанії Zollner у Німеччині та Швейцарії, Asteelflash у Франції, Німеччині, Великобританії, Neways у Нідерландах, Німеччині, Бельгії, Hanza у Швеції та Фінляндії.

Найбільшим за обсягом ринком електронної продукції є ринок Китаю з місткістю 1,77 трлн дол. США. На другому місці знаходиться ринок США, поступаючись на 1,1 трлн дол. США електронної продукції. До трійки лідерів увійшла Японія з об'ємом 325,8 млрд дол. США.

Місткість ринку електронної продукції в окремих країнах представлена на рис. 1.2.



**Рис. 1.2. Місткість ринку електронної продукції деяких країн світу у 2018 р., млрд дол. США [28]**

Крім того, значні обсяги виробництва забезпечили частку країн Азії у структурі експорту на рівні 68%. За даними Комтрейд ООН [29], до країн десятки лідерів за вартісними обсягами експорту електронної продукції належать 8 азійських країн, США та Німеччина, а до країн імпортерів – 7 азійських країн, США, Мексика та Німеччина. Топ-3 країн за вартісними обсягами експорту та імпорту електронної продукції наведено у табл. 1.1.

*Таблиця 1.1*

**Основні країни експортери та імпортери електронної продукції у 2014-2018 рр.**

Рік	Країна	Вартість, млрд дол США	Частка у експорті, %	Країна	Вартість, млрд дол США	Частка у імпорті, %
	Експорт			Імпорт		
2014	Китай	182,76	14,63	США	276,22	20,00
	США	152,07	12,18	Китай	186,79	13,25
	Гонконг	86,40	6,92	Гонконг	138,47	9,69
2015	Китай	201,78	16,71	Китай	304,97	20,98
	Гонконг	167,90	13,91	США	206,24	14,19
	США	95,39	7,90	Гонконг	152,88	10,52
2016	Китай	219,01	17,95	Китай	331,00	20,94
	Гонконг	182,23	14,94	США	223,84	13,92
	Республіка Корея	103,53	8,49	Гонконг	165,93	10,18
2017	Китай	232,15	19,8	Китай	358,89	22,63
	Гонконг	195,23	16,7	Гонконг	245,36	15,47
	Інші країни Азії	111,78	9,5	США	183,9	11,59
2018	Китай	238,31	19,90	Китай	368,89	23,37
	Гонконг	200,02	16,70	Гонконг	251,71	15,94
	Інші країни Азії	114,41	9,55	США	188,43	11,94

Джерело: авторські розрахунки на основі [29].

На частку Китаю у 2018 р. припадало 19,9% світового експорту та 23,4% світового імпорту електронної продукції, окремо визначено частку Гонконгу – 16,7% в експорті та 15,9% в імпорті, інших азійських країн – 9,6% в експорті та 3,5% в імпорті. Корея експортувала 9,3% таких товарів та імпортувала 3,6%, Сінгапур – 8,2% експорту, США – 7,0% експорту та 11,9% імпорту, Малайзія – 4,2% експорту та 2,6% імпорту, Японія – 4% експорту та 3,6% імпорту, Німеччина – 3,8% експорту та 3,7% імпорту, В'єтнам – 2,7% експорту та 2,9% імпорту. Структура основних країн

лідерів у міжнародній торгівлі електронної продукцією є майже однаковою та дає підставити стверджувати, що взаємний обмін ведеться між технологічно передовими країнами. Таким чином технології спочатку використовуються у технологічно прогресивних країнах, а лише по закінченню життєвого циклу передаються далі менш прогресивним країнам.

У минулому на ринку електроніки домінували вертикально-інтегровані компанії, які забезпечували весь цикл виробництва електроніки - від виробництва компонентів до систем високого рівня. Глобалізація ринків призвела до зростання конкуренції, так як на локальні ринки стали претендувати відразу кілька великих компаній. Посилення конкуренції змусило компанії спеціалізуватися як по видам продукції, так і за ролями в її створенні і продажу. Спеціалізація за видами діяльності привела до утворення компаній, які сконцентрувалися на наданні послуг з контрактного виробництва електронних компонентів. Таких контрактних виробників в мікроелектроніці прийнято називати foundry (фаундрі). З іншого боку, з'явилися компанії fabless (фаблес), що не володіють власними виробничими потужностями, а концентруються на розробці нових продуктів і продажу розроблених електронних компонентів. При цьому продукція виробляється на замовлення компаніями foundry.

Серед десятки лідерів у міжнародній торгівлі чистими експортерами є Корея та Малайзія. Решта країн є нетто-імпортерами як правило, тих товарів, виробництво яких у середині країни не налагоджено або є більш витратним, ніж у країнах з нижчим рівнем виробничих витрат.

У товарній структурі міжнародної торгівлі електронною продукцією виявлено майже однакову структуру експортно-імпортних операцій за виключенням перших двох місць (табл. 1.2).

Головними товарами у експорті була електронна продукція за товарними позиціями 8542 за ГС - електронні інтегровані схеми. На їх частку припадало 52,1% експорту. В імпорті на частку таких товарів прийшло 40,5% імпорту електронної продукції.

На другому місці в експорті знаходились товарами за кодом 8517 ГС - телефонні апарати; інша апаратура для передачі або приймання голосу, зображень та іншої

інформації. Загальна частка експорту 24,3% експорту електронної продукції, а імпорту – 41,6% імпорту електронної продукції.

Таблиця 1.2

**Товарна структура міжнародної торгівлі електронною продукцією  
у 2014-2018 рр.**

Показник		2014													
Експорт	Код за ГС	8517	8541	8542	8537	8534	8527	8518	8544	8526	8540	8521	8525	8520	8519
	Частка, %	43,97	21,92	20,22	4,32	3,79	3,18	1,05	0,54	0,48	0,47	0,06	0,00	0,00	0,00
Імпорт	Код за ГС	8542	8541	8517	8537	8527	8534	8540	8518	8544	8521	8526	8520	8519	8525
	Частка, %	42,10	40,66	6,88	2,97	2,95	2,79	0,77	0,36	0,28	0,22	0,06	0,00	0,00	0,00
		2015													
Експорт	Код за ГС	8517	8541	8542	8534	8537	8527	8518	8544	8526	8540	8521	8525	8520	8519
	Частка, %	45,33	22,48	17,97	4,41	3,89	3,26	1,07	0,55	0,49	0,48	0,07	0,00	0,00	0,00
Імпорт	Код за ГС	8542	8541	8517	8537	8534	8527	8540	8518	8544	8521	8526	8520	8519	8525
	Частка, %	41,85	40,65	6,87	3,04	3,02	2,86	0,79	0,37	0,29	0,23	0,06	0,00	0,00	0,00
		2016													
Експорт	Код за ГС	8542	8517	8541	8534	8537	8527	8544	8518	8526	8540	8521	8525	8520	8519
	Частка, %	52,10	24,43	8,90	4,50	3,99	3,34	1,10	0,57	0,51	0,50	0,07	0,00	0,00	0,00
Імпорт	Код за ГС	8542	8517	8541	8537	8534	8527	8518	8540	8544	8521	8526	8520	8525	8519
	Частка, %	41,39	40,74	6,94	3,12	3,10	2,93	0,81	0,38	0,29	0,23	0,06	0,00	0,00	0,00
		2017													
Експорт	Код за ГС	8542	8517	8541	8537	8534	8518	8527	8544	8521	8526	8540	8525	8519	8520
	Частка, %	51,69	24,31	9,08	4,59	4,09	3,43	1,13	0,58	0,52	0,51	0,07	0	0	0
Імпорт	Код за ГС	8517	8542	8541	8537	8518	8534	8527	8544	8521	8526	8540	8525	8519	8520
	Частка, %	35,38	46,29	7,12	3,2	3,18	3,01	0,83	0,39	0,3	0,24	0,06	0	0	0
		2018													
Експорт	Код за ГС	8542	8517	8541	8518	8537	8534	8527	8544	8521	8526	8540	8525	8519	8520
	Частка, %	52,11	24,34	8,89	4,49	4,00	3,39	1,12	0,57	0,51	0,50	0,07	0,00	0,00	0,00
Імпорт	Код за ГС	8517	8542	8541	8518	8534	8537	8527	8544	8521	8526	8540	8525	8519	8520
	Частка, %	41,57	40,46	7,04	3,17	3,15	2,86	0,79	0,37	0,29	0,24	0,06	0,00	0,00	0,00

Джерело: авторські розрахунки на основі [29].

На третьому місці знаходились операції з експорту діодів, кристалів та напівпровідникових приладів (8541 за ГС) загальною вартістю 106,3 млрд дол (8,9% експорту електронної продукції). В імпорті відповідні товари сформували 112,95 млрд дол. США (7% імпорту електронної продукції).

У товарно-географічній матриці міжнародної торгівлі ключовим гравцем на ринку є Китай (табл. 1.3). Основною країною експортером п'ятірки товарів, що належать до електронної продукції, з найбільшими вартісними показниками у 2018 р. був Китай. В імпорті він також відігравав основну роль для трьох товарних позицій.

Також серед імпортерів слід відзначити США (найбільший споживач телефонів) та Ліван (найбільший споживач мікрофонів, гучномовців, навушників, звукових підсилювачів).

Таблиця 1.3

### Топ-5 товарних позицій електронної продукції у міжнародній торгівлі за 2018 р.

№	Код за ГС	Вартість, млрд дол США	Основний експортер	Код за ГС	Вартість, млрд дол США	Основний імпортер
	Експорт			Імпорт		
1	8542	113,1	Китай	8542	261,1	Китай
2	851770	51,1	Китай	8517	113,3	США
3	851762	36,1	Китай	8541	28,2	Китай
4	8541	26,6	Китай	8518	13,4	Ліван
5	8518	16,2	Китай	8534	11,5	Китай

Джерело: складено на основі [29].

На динаміку ринку електроніки впливає приход нових технологій. Технології мікроелектроніки стрімко удосконалюються, в першу чергу, в напрямку зниження топологічних розмірів чіпів. Для виокремлення перспективних ринків збуту такої продукції доцільно здійснити аналіз виробництва та споживання.

## 1.2. Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «РКС – Навігація»

ТОВ «РКС – Навігація» (код за ЄДРПОУ 38216089), створене в 2012 р. Основний вид економічної діяльності належить до 26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації. Серед інших видів діяльності підприємство здійснює такі:

- 33.20 Установлення та монтаж машин і устаткування;
- 46.52 Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього;
- 58.29 Видання іншого програмного забезпечення;
- 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;
- 72.19 Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук.

Підприємство є підрозділом ТОВ «РКС», яке виробляє телекомунікаційне устаткування і рішення в ніші радіотелефонії з 1994 р.

Компанія «РКС - Навігація» спеціалізується на GPS рішеннях для моніторингу різного виду транспорту і є розробником власної системи супутникового моніторингу транспорту TELETRACK, датчика рівня палива EPSILON, а також диспетчерського програмного забезпечення TrackControl.

Для забезпечення своїх клієнтів і партнерів якісною та інноваційною продукцією підприємство має власне конструкторське бюро і сучасну виробничу базу. Більшість виробів компанії сертифіковані в Росії та Україні.

У 2018 р. підприємство сертифіковано за міжнародним стандартом ISO 9001 : 2015, що підтверджує реалізацію і функціонування системи менеджменту якості, яка гарантує високу якість виробництва, незалежно від зовнішніх і внутрішніх умов.

З метою оцінки фінансово-господарського стану ТОВ «РКС – Навігація», проаналізуємо його фінансові результати. Аналіз фінансово-господарської діяльності здійснено на основі фінансової звітності (дод. Б), яка була підготовлена у відповідності до нормативних вимог до ведення бухгалтерського обліку і звітності в Україні. Проведемо аналіз рівнів, динаміки і структури фінансових результатів, який наведено в табл. 1.4.

*Таблиця 1.4*

**Динаміка показників фінансово-господарської діяльності  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр., тис. грн.**

Стаття	2014	2015	2016	2017	2018	Ланцюгові темпи зростання,%			
						2015	2016	2017	2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	23522,8	44200,5	49254,1	1930,0	1616,6	187,90	111,43	3,92	83,76
Інші доходи	791,3	1609,2	710,4	724,3	15,8	203,36	44,15	101,96	2,18
Разом доходи	24314,1	45809,7	49964,5	2654,3	1632,4	188,41	109,07	5,31	61,50
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15627,0	25447,5	34381,9	1464,3	1285,6	162,84	135,11	4,26	87,80
Інші витрати	7323,1	17476,2	12426,5	1014,2	583,3	238,64	71,11	8,16	57,51
Разом витрати	22950,1	42923,7	46808,4	2478,5	1868,9	187,03	109,05	5,29	75,40
Фінансовий результат до оподаткування	1364,0	2886,0	3156,1	175,8	-236,5	211,58	109,36	5,57	-134,53
Витрати з податку на прибуток	245,5	519,5	568,1	31,6	0,0	211,61	109,36	5,56	0,00
Чистий фінансовий	1118,5	2366,5	2588,0	144,2	-236,5	211,58	109,36	5,57	-164,01

результат: прибуток / збиток									
------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Джерело: складено та розраховано автором на матеріалах ТОВ «РКС – Навігація».

Хоча ТОВ «РКС – Навігація» має чистий дохід від реалізації продукції у сумі 1,62 млн грн, проте у динаміці років показники фінансово-господарської діяльності мають тенденцію до скорочення. У 2018 р. відбулося зменшення чистого доходу від реалізації на 16,24%. У 2018 р. наявний чистий збиток у розмірі 0,24 млн грн.

Щоб детальніше побачити ситуацію, необхідно також відобразити майновий стан підприємства, а саме наявність оборотних та необоротних активів (рис. 1.3).

За аналізований період структура активів не зазнала суттєвих змін. Основну частку у 2014-2018 рр. в структурі активів займають оборотні активи — 92-97%. Відбулося скорочення обсягів основних засобів та грошей і їх еквівалентів. Оборотні активи зростали швидше за рахунок збільшення обсягів запасів, дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги (дод. Б).



**Рис. 1.3. Динаміка обсягів активів ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Джерело: розраховано та побудовано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Станом на 31.12.2018 р. сумарні активи підприємства становили 10,62 млн грн., що на 37% перевищує обсяг 2014 р.

Здійснимо аналіз джерел формування господарських засобів підприємства, що відображаються у пасиві балансу (рис. 1.4).



**Рис. 1.4. Динаміка обсягів пасивів ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Джерело: розраховано та побудовано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Власний капітал підприємства у 2018 р. склав 70,6% його пасивів, або 7,5 млн. грн., що вказує на ефективну структуру фінансових ресурсів для організації та фінансування господарської діяльності. Поточні зобов'язання підприємства скоротилися до 29,4% та зменшилися майже на 40%, головним чином, за рахунок оплати поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; розрахунками з бюджетом; страхування та оплати праці.

Результати розрахунків показників, що характеризують фінансову стійкість ТОВ «РКС – Навігація», містяться у табл. 1.5.

*Таблиця 1.5*

**Динаміка показників фінансової стійкості  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Показник	31.12	31.12	31.12	31.12	31.12	Відхилення			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2014	2017/ 2014	2018/ 2014
Коефіцієнт платоспроможності	0,34	0,48	0,58	0,70	0,71	0,14	0,24	0,36	0,37
Коефіцієнт фінансування	1,96	1,08	0,74	0,43	0,42	-0,88	-1,22	-1,53	-1,54
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,31	0,44	0,54	0,69	0,70	0,12	0,23	0,38	0,38
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,89	0,83	0,87	0,96	0,96	-0,06	-0,02	0,07	0,07

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

У 2018 р. коефіцієнт фінансової автономії, який показує питому вагу власного капіталу в загальному обсязі капіталу, становив 0,71. Скорочення коефіцієнта



фінансування, тобто співвідношення позикового і власного капіталу, на 1,54 п. вказує на позитивну тенденцію. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами у динаміці зростає. Коефіцієнт маневреності знаходився в межах 0,83-0,96, тобто власні кошти вкладаються в оборотні активи, що забезпечує гнучкість використання власного капіталу. У цілому аналіз фінансової стійкості ТОВ «РКС – Навігація» виявив добрий стан платоспроможності, оскільки усі показники знаходяться в межах норми.

Здатність підприємства своєчасно розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями за рахунок оборотних активів розглянуто на основі оцінки рівня ліквідності підприємства (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

**Динаміка показників ліквідності ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Показник	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	Відхилення			
	2014	2015	2016	2017	2018	2015/ 2014	2016/ 2014	2017/ 2014	2018/ 2014
Коефіцієнт покриття	1,45	1,77	2,18	3,21	3,30	0,32	0,72	1,75	1,84
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,24	1,30	1,08	1,49	1,77	0,07	-0,16	0,25	0,54
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,42	0,19	0,10	0,03	0,01	-0,23	-0,31	-0,39	-0,41
Чистий оборотний капітал, млн. грн	2,35	4,17	6,57	7,41	7,18	1,83	4,22	5,06	4,83

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Коефіцієнт покриття ТОВ «РКС – Навігація» зростає та свідчить про наявність достатнього обсягу коштів для погашення короткострокових зобов'язань. Ліквідні кошти ТОВ «РКС – Навігація» покривають його короткострокову заборгованість на 177% у 2018 р.

Станом на 31.12.2018 р. ТОВ «РКС – Навігація» може негайно погасити лише 1% кредиторської заборгованості (у 2014 - 42%), що не відповідає нормі (>0,2 п.).

У 2018 р. чистий оборотний капітал склав 7,2 млн грн, що говорить про перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями підприємства.

Розглянемо показники ділової активності підприємства: обсяги реалізованої продукції, прибутку і всіх активів (табл. 1.7).

Таблиця 1.7

**Динаміка показників ділової активності  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Показник	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	Відхилення			
						2015/ 2014	2016/ 2014	2017/ 2014	2018/ 2014
Коефіцієнт оборотності активів	3,61	4,85	4,18	0,16	0,15	1,25	0,57	-3,45	-3,46
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	9,24	9,94	10,22	0,46	0,37	0,71	0,98	-8,78	-8,86
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,84	4,59	5,24	0,26	0,28	1,75	2,40	-2,58	-2,56
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	38,97	36,21	35,22	789,26	964,70	-2,77	-3,75	750,28	925,73
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	126,73	78,39	68,68	1405,19	1302,40	-48,34	-58,05	1278,46	1175,67
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	8,10	13,90	7,94	0,25	0,24	5,80	-0,16	-7,86	-7,86
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	63,39	69,42	47,94	2,82	10,58	6,03	-15,44	-60,57	-52,80
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	11,34	11,58	7,82	0,25	0,21	0,24	-3,51	-11,08	-11,12

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Ефективність використання активів за досліджуваний період скоротилась, так як у 2014 р. за одну гривню залучених коштів отримано 3,61 грн, а у 2018 р. – 0,15 грн. Скорочення коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості свідчить, що дебітори підприємства довше не оплачують рахунків. Строк погашення дебіторської заборгованості збільшився з 39 днів у 2014 р. до 965 днів у 2018 р. Зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості свідчить, про те що підприємство скорочує кількість оборотів, які необхідні для оплати по рахунках. Середня кількість днів, протягом яких підприємство оплачує рахунки кредиторів, зросла з 127 днів у 2014 р. до 1302 днів у 2018 р. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів у динаміці скорочується, що не відповідає нормативам. Фондовіддача у 2018 р. склала 10,58 грн. проти 63,39 у 2014 р., що свідчить про зростання вартості основних засобів підприємства більш швидко, ніж товарообороту. Коефіцієнт оборотності власного капіталу у динаміці скорочується. Динаміка показників ділової активності ТОВ «РКС – Навігація» свідчить про її низький рівень та вказує на неефективне використання основних засобів та капіталу підприємства.

Наступним етапом аналізу є розрахунок показників рентабельності підприємства (табл. 1.8).

Таблиця 1.8

**Динаміка показників рентабельності ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Коефіцієнт рентабельності	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення			
						2015/ 2014	2016/ 2014	2017/ 2014	2018/ 2014
Активів	0,17	0,26	0,22	0,01	-0,02	0,09	0,05	-0,16	-0,19
Власного капіталу	0,54	0,62	0,41	0,02	-0,03	0,08	-0,13	-0,52	-0,57
Діяльності	0,05	0,05	0,05	0,07	-0,15	0,01	0,00	0,03	-0,19
Продукції	0,42	0,61	0,35	0,20	0,44	0,19	-0,07	-0,22	0,02

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Коефіцієнт рентабельності активів має від’ємне значення, що свідчить про неефективність господарської діяльності підприємства. У 2018 р. цей показник склав -0,02 п. проти 0,17 п. у 2014 р. Рентабельність власного капіталу свідчить, що у 2018 р. на 1 грн власного капіталу припадало 0,03 грн чистого збитку, а у 2014 р. — 0,54 грн. чистого, прибутку що говорить про зниження рівня прибутковості власного капіталу, вкладеного в підприємство. Зниження коефіцієнтів рентабельності діяльності вказує на неефективне використання всього капіталу підприємства. Зростання коефіцієнтів рентабельності продукції характеризує прибутковість виробництва продукції, яка у 2018 р. склала 0,44 грн на 1 грн собівартості виробництва.

Аналіз майнового стану підприємства як матеріальної основи його функціонування міститься у табл. 1.9.

Таблиця 1.9

**Динаміка показників майнового стану ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Коефіцієнт	31.12 2014	31.12 2015	31.12 2016	31.12 2017	31.12 2018	Відхилення			
						2015/ 2014	2016/ 2014	2017/ 2014	2018/ 2014
Зносу основних засобів	0,34	0,30	0,36	0,48	0,52	-0,03	0,03	0,14	0,18
Оновлення основних засобів	0,29	0,48	0,31	-6,96	0,00	0,19	0,02	-7,25	-0,29
Придатності основних засобів	0,66	0,70	0,64	0,52	0,48	0,03	-0,03	-0,14	-0,18
Реальної вартості основних засобів у вартості майна	0,04	0,06	0,06	0,01	0,01	0,02	0,02	-0,03	-0,03

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Коефіцієнт зносу основних засобів у 2018 р. становив 52% та зростав у динаміці. Така негативна тенденція свідчить про погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства. Коефіцієнт оновлення основних засобів (0,0 у 2018 р.) не має чіткої тенденції, що свідчить про відсутність нових основних засобів. Коефіцієнт

придатності основних засобів скорочується склав 48%. Його спадна динаміка також вказує на погіршення стану основних засобів підприємства. Коефіцієнт реальної вартості майна становив 1%, що є загрозовим та вказує на вичерпання виробничого потенціалу підприємства та незабезпеченість виробничого процесу засобами виробництва. У підсумку аналіз стану та структури активів у сукупності з їх джерелами покриття свідчить про незадовільний майновий стан підприємства.

На підставі узагальнення результатів фінансового аналізу (дод. Г) можна зробити висновок, що фінансово-господарська діяльність ТОВ «РКС – Навігація» є незадовільною.

### **Висновки до розділу 1**

Міжнародний ринок електронної продукції активно розвивається, у першу чергу за вартісними параметрами. Найбільшими за обсягами ринками електронної продукції є ринок Китаю з місткістю 1,77 трлн дол. США, США – 0,65 трлн дол. США, Японії - 325,8 млрд дол. США, Кореї – 0,2 трлн дол. США, Німеччини – 0,14 трлн дол. США.

Обсяг світового експорту електронної техніки з 2013 р. виріс у 2,6 рази та становив 1,17 трлн дол. США, або 7,15% світового експорту товарів у 2018 р. Глобальний обсяг імпорту електроніки склав 1,59 трлн дол. США, що вказує на наявність високих витрат на транспортування та страхування, а також технічні бар'єри входження на ринки різних країн.

До топ-10 країн за вартісними обсягами експорту електронної продукції належать 8 азійських країн, США та Німеччина, а до країн імпортерів – 7 азійських країн, США, Мексика та Німеччина. На частку Китаю у 2018 р. припадало 19,8% світового експорту та 22,6% світового імпорту електронної продукції. Серед десятки лідерів у міжнародній торгівлі чистими експортерами є Корея та Малайзія. Решта країн є нетто-імпортерами.

Кількість виробників скорочується через процеси спеціалізації, консолідації, синергії, аутсорсингу. Основними виробниками та споживачами продукції є країни Азії, у той час як країни Америки та Європи постають реципієнтами азійських

товарів. Якщо світове електронне виробництво зростає щороку на 3-4%, то у країнах Азії – 5%, Європи – 2%. У цілому на країни Азії припадає 70% виробництва товарів електронної промисловості, у тому числі Китай - 38%.

Головними товарами світового ринку електроніки є електронні мікросхеми (51,7% експорту та 46,3% імпорту електронної продукції), телефонні апарати (24,3% та 35,4% відповідно) та діоди, кристали й напівпровідникові прилади (9,1% та 7,12% відповідно). Основними тенденціями у виробництві є спеціалізація та виробництво у країні споживачі; у торгівлі – експорт продукції з відносними перевагами за собівартістю та імпорт компонентів, виробництво яких не володіє такими перевагами. Темпи та умови розвитку електронного виробництва щороку стрімко розвиваються за рахунок приходу нових мікротехнологій.

Предметом дослідження на вітчизняному ринку електроніки є результати діяльності ТОВ «PKC – Навігація», яке спеціалізується на GPS рішеннях для моніторингу різного виду транспорту і є розробником власної системи супутникового моніторингу транспорту TELETRACK, датчика рівня палива EPSILON, а також диспетчерського програмного забезпечення TrackControl. Основний вид економічної діяльності належить до 26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації. Підприємство має власне конструкторське бюро, сучасну виробничу базу, сертифіковану систему менеджменту якості за міжнародним стандартом ISO 9001 : 2015, сертифікацію виробів в Україні та за кордоном.

Аналіз фінансового стану ТОВ «PKC – Навігація» виявив від'ємні фінансові результати діяльності, збиток у 2018 р. склав 0,24 млн грн. У структурі активів переважали оборотні активи (97% у 2018 р.), джерел формування господарських засобів – власний капітал (70,6%). Разом з тим, виявлено позитивні тенденції щодо ліквідності та платоспроможності підприємства. Наявні деструктивні тенденції у рентабельності, діловій активності, майновому стані, що зумовлюють загрозливе становище як для виробничого потенціалу, так і для експортного потенціалу підприємства. Фінансово-господарська діяльність ТОВ «PKC – Навігація» є незадовільною.

## РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

### ТОВ «РКС – НАВІГАЦІЯ»

#### 2.1. Діагностика зовнішнього середовища ТОВ «РКС – Навігація»

Продукція ТОВ «РКС – Навігація» користується постійним попитом у споживачів як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Компанія є постійним учасником великих міжнародних спеціалізованих виставок, таких як СЕВІТ (Німеччина), GITEX (ОАЕ) та інших. Це дозволяє реалізовувати продукцію на зовнішніх ринках. Для її виробництва підприємство імпортує окремі компоненти.

Роль міжнародних економічних операцій у результатах діяльності підприємства наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

#### Динаміка частки міжнародних економічних операцій у результатах діяльності ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.

Показник	од. вим.	2014	2015	2016	2017	2018	Середнє значення у 2014-2018 рр.
Чистий дохід від реалізації товарів	млн грн	23,52	44,20	49,25	1,93	1,62	24,10
у т.ч. чистий дохід від експорту товарів	млн грн	13,7	22,7	24,4	0,9	0,8	12,50
<i>Частка чистих доходів від експорту у чистих доходах</i>	%	58,1	51,3	49,6	47,8	46,5	50,67
Чистий дохід від експорту продукції	млн грн	16,4	27,2	29,3	1,1	0,9	15,00
Прибуток від експорту продукції	млн грн	0,7	1,3	1,4	0,1	0,0	0,67
<i>Частка прибутку від експорту у прибутках</i>	%	60,3	53,9	52,3	34,7	-5,1	39,22
Експортована продукція, сертифікована за міжнародними стандартами	тис. грн	13,7	22,7	24,4	0,9	0,8	12,50
Чисельність працівників	осіб	9	9	9	9	9	9,00
Собівартість виробництва	млн грн	12,2	15,6	25,4	34,4	1,5	17,82
Собівартість експортованої продукції	млн грн	5,74	7,34	11,31	10,59	0,85	7,17
<i>Частка собівартості експортованої продукції в собівартості продукції</i>	%	47,16	46,97	44,44	30,8	58,2	45,51
<i>Частка імпорту продукції у собівартості</i>	%	24,61	25,31	25,89	23,91	23	24,54

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Оскільки 46-58% продукції поставлялось за кордон, слід говорити про експортну орієнтацію підприємства. Відтак, результати діяльності ТОВ «РКС – Навігація» значно залежать від кон'юнктури зовнішніх ринків. Чистий дохід від експорту товарів у 2018 р. склав 0,8 млн грн, або 46,5% у структурі доходів. Вся

експортована продукція сертифікована за міжнародними стандартами. Частка собівартості експортованої продукції складала від 30,8% у 2017 р. (мінімальне значення) до 58,2% у 2018 р. (максимальне значення) в собівартості продукції. Слід відмітити, що на частку собівартості продукції, реалізованої на зовнішніх ринках у 2018 р., припадало 58,2%, у той час як на частку таких доходів – лише 46,5%. Чистий фінансовий результат від операцій з експорту у середньому за досліджуваний період склав 0,67 млн грн, або 39,2% від рівня на підприємстві. При цьому, у 2014 р. на частку собівартості експортованої продукції припадало 47,2%, на частку в чистих доходах – 58,1%, а на частку в прибутку – 60,3% від операцій з експорту. У 2015 р. відповідно 47%, 51,3% та 53,9%; у 2016 р. – відповідно 44,4%, 49,6% та 52,3%; у 2017 р. - відповідно 30,8%, 47,8% та 34,7%. Таким чином зменшення частки у собівартості відбувалось повільніше, ніж зниження частки у доходах та прибутках від операцій з експорту. На частку компонентів, що імпортувались, припадало у середньому 24,5% у структурі собівартості виробництва, що вказує на ризик залежності від зовнішніх джерел постачання. У підсумку за результатами експортно-імпортних операцій виявлено прогалини у політиці ціноутворення та збуту, що вимагає більш детального аналізу товарної та географічної структур реалізації продукції.

Товарний асортимент компанії досить широкий (дод. Д). ТОВ «РКС – Навігація» виробляє та реалізує апаратуру, інструменти, обладнання, прилади, установки та устаткування для наукових досліджень і промисловості (авіаційної, автомобільної, агрономії, електронної, електротехнічної, машинобудування, харчової, текстильної, хімічної) (табл. 2.2). Основними товарами є GPS рішення для моніторингу транспорту, система супутникового моніторингу транспорту Teletrack, датчики рівня палива Epsilon, диспетчерське програмне забезпечення TrackControl, датчики витрати палива, ідентифікатори. Основною послугою, яку надає компанія, є надання навігаційних даних операторським центром компанії, технічного супроводу абонентів (послуга AutoVision). За аналізований період як окрема послуга на зовнішні ринки не постачалась, а реалізовувалась у комплексі з товарами як складова сервісного обслуговування.

Таблиця 2.2

## Товарна структура міжнародної економічної діяльності

ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.

Товар	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	Контрактна вартість, тис грн					Частка у структурі експорту / імпорту, %				
Експорт										
Апаратура	4446,1	7006,5	7930,5	501,5	434,3	27,11	25,73	27,03	45,32	48,16
Інструменти	1838,5	3096,2	3356,5	234,9	222,5	11,21	11,37	11,44	21,23	24,67
Обладнання	3788,4	6385,7	7079,7	183,3	69,9	23,1	23,45	24,13	16,56	7,75
Прилади	1931,9	2927,3	2623,0	186,9	175,1	11,78	10,75	8,94	16,89	19,42
Устаткування	4395,2	7815,3	8350,1			26,8	28,7	28,46		
Разом	16400,1	27231,0	29339,7	1106,6	901,9	100	100	100	100	100
Імпорт										
Компоненти	2996,8	3955,2	6588,4	8220,7	336,8	100	100	100	100	100

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

За досліджуваний період спостерігається зменшення експорту продукції ТОВ «РКС – Навігація» з 29,3 млн грн у 2016 р. до 0,9 млн грн у 2018 р. Найбільше скорочення відмічено для експорту устаткування та апаратури. У структурі операцій з експорту у 2018 р. 48,2% припадало на апаратуру, ще 24,8% - інструменти, 19,4% - прилади 7,8% - обладнання. Устаткування у 2017-18 рр. не постачалось на експорт, проте у 2014-2016 рр. на його частку приходилось 26,8-28,7% експорту, що було вагомим джерелом доходів. Слід відмітити, що у 2018 р. відбулось зростання частки усіх товарних груп, крім «обладнання». Імпорт комплектуючих зростав у 2014-2017 рр. з 3 млн грн до 8,46 млн грн. Через скорочення замовлень у 2018 р. імпортовано лише 0,36 млн грн компонентів.

Продукція підприємства користується постійним попитом у споживачів, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Вироби компанії «РКС – Навігація» користуються високою популярністю в країнах СНД (Росія, Білорусь, Казахстан), а також широко представлена на ринках США, Європи (Словенія, Німеччина), та Близького Сходу (Туреччина, Єгипет, Саудівська Аравія). Динаміка горизонтального та вертикального аналізу геопросторової структури міжнародних операцій наведена у табл. 2.3.

У геопросторовій структурі операцій з імпорту ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр. лєвова частка припадала на компоненти з Китаю – 69,1-73,5%. На частку



операцій з імпорту німецьких компонентів припадало 30,9% у 2014-2016 рр., 30,2% у 2017 р. та 26,5% у 2018 р.

Таблиця 2.3

### Географічна структура міжнародної економічної діяльності

#### ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.

Країна	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	Контрактна вартість, тис грн					Частка у структурі експорту / імпорту, %				
Експорт										
Словенія	2738,8	5435,3	5636,2	221,3	187,5	16,7	20,0	19,2	20,0	20,8
Росія	2132,0	1933,4	1613,7	57,8	27,6	13,0	7,1	5,5	5,2	3,1
Білорусь	3511,3	5950,0	7038,6	247,5	205,5	21,4	21,8	24,0	22,3	22,8
Казахстан	3698,2	5936,4	6613,2	237,8	202,9	22,5	21,8	22,5	21,5	22,5
США	975,8	1701,9	1998,0	67,3	48,9	5,9	6,2	6,8	6,1	5,4
Туреччина	1164,4	2243,8	2901,7	102,3	87,4	7,1	8,2	9,9	9,2	9,7
Єгипет	1082,4	2164,1	1484,3	98,2	81,1	6,6	7,9	5,1	8,9	9,0
Об'єднані Арабські Емірати	1098,8	1868,0	2050,8	75,7	62,3	6,7	6,9	7,0	6,8	6,9
Разом	16401,7	27233,0	29336,5	1107,9	903,2	100	100	100	100	100
Імпорт										
Китай	2070,1	2734,7	4555,1	5741,8	247,5	69,1	69,1	69,1	69,8	73,5
Німеччина	926,7	1220,5	2033,3	2478,9	89,3	30,9	30,9	30,9	30,2	26,5
Разом	2996,8	3955,2	6588,4	8220,7	336,8	100	100	100	100	100

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Це вказує на переорієнтацію підприємства на китайського виробника, що зумовлено ціновими параметрами продукції.

У просторовій структурі експорту ТОВ «РКС – Навігація» відбулось зростання ролі усіх ринків збуту, крім Росії та США. На частку російського ринку у 2014 р. припадало 13% експорту продукції, а вже у 2015 р. – 7,1%, 2016 р. – 5,5%, 2017 р. – 5,2%, 2018 р. – 3,1%. У вартісному обсязі експорт у Росію зменшився з 2,13 млн грн до 0,03 млн грн. Підприємство поступово переорієнтовується на інші більш стабільні ринки з ліберальними умовами доступу на ринки. У грошовому еквіваленті відбулось скорочення експорту до усіх країн. Найменше скорочення обсягу експортних операцій характерне для США – з 0,98 млн грн у 2014 р. до 0,05 млн грн у 2018 р. Найбільш вагомим скороченням стало звуження збуту на риках Казахстану - з 3,7 млн грн у 2014 р. до 0,2 млн грн у 2018 р., Білорусії - з 3,5 млн грн до 0,21 млн грн., Словенії - з 2,74 млн грн до 0,19 млн грн.

У структурі операцій з експорту у 2018 р. 66% товарообороту сформував експорт до таких країн, як Білорусь – 22,8%, Словенія – 20,8% та Казахстан – 22,5%. Менш вагомими були операції з експорту до США – 5,4%, Туреччини – 9,7%, Єгипту – 9,0%, ОАЕ – 6,9%.

Доцільно здійснити оцінку та аналіз ефективності операцій з експорту продукції ТОВ «РКС – Навігація». Основні дані для розрахунків наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Показники ефективності операцій з експорту ТОВ «РКС – Навігація»  
у 2014-2018 рр.**

Показник	од. вим.	2014	2015	2016	2017	2018
Середня ціна за одиницю на умовах базису	дол / шт	196,3	155,4	146,8	68,4	87,5
Кількість	шт	7030	8020	7820	608	379
Обмінний курс	грн / дол. США	11,89	21,84	25,55	26,60	27,20
Контрактна вартість	тис. дол. США	1379,71	1246,57	1148,26	41,61	33,16
Контрактна вартість	тис. грн	16400,1	27231,0	29339,7	1106,6	901,9
Собівартість виробництва	тис. грн	5742,7	7340,0	11308,9	10589,6	852,2
Умова поставки		СІР				
Витрати на страхування експорту (до собівартості)	%	5	5	5	5	5
Витрати на страхування експорту	тис. грн	287,1	367,0	565,4	529,5	42,6
Собівартість експорту	тис. грн	6029,9	7707,0	11874,3	11119,1	894,8
Ефект	тис. грн	10370,2	19524,0	17465,4	-10012,5	7,1
Коефіцієнт ефективності	рази	2,72	3,53	2,47	0,10	1,01

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

На зовнішні ринки ТОВ «РКС – Навігація» постачало 7030 шт. продукції у 2014 р., 8020 шт. у 2015 р., 7820 шт. у 2016 р., 608 шт. у 2017 р. та 379 шт. у 2018 р. Середня ціна продукції зменшилась з 196,3 дол / шт. у 2014 р. до 87,5 дол / шт. у 2018 р., що вказує на переорієнтацію попиту на зовнішніх ринках на дешевшу продукцію (у першу чергу, на інструменти). Постачання здійснювалось за базисом СІР Інкотермс 2010, так як продукція є складним технічним виробом, а будь-які пошкодження при транспортуванні відтермінують процес налагодження / запуску / сервісного обслуговування виробничих ресурсів. У свою чергу це може призвести до рекламацій та штрафних санкцій.

Дохід від реалізації товарів на зовнішніх ринках скоротився у понад 40 разів у іноземній валюті, зокрема, у 2014 р. складав 1379,71 тис. дол. США, а у 2018 р. – 33,16 тис. дол. США.; у національній валюті падіння було менш різким – у 18 разів з 16,4 млн грн у 2014 р. до 0,9 млн грн у 2018 р.

Економічний ефект від операцій з експорту зменшився з 10,37 млн грн у 2014 р. до 0,01 млн грн у 2018 р., тобто у 1460 раз. У 2017 р. підприємство мало від’ємний ефект у розмірі 10,01 млн грн, тобто понесло збитки від операцій з експорту. Така

ситуація обумовлена несвоєчасними розрахунками іноземних контрагентів, несвоєчасними постачаннями через відсутність продукції на складах у достатньому обсязі, прогалин у плануванні обсягів імпорту компонентів для виробництва, неврахуванні впливу зовнішніх факторів при формуванні ціни реалізації продукції тощо.

Експортні операції ТОВ «РКС – Навігація» були ефективними у 2014-2016 рр., оскільки коефіцієнт становив 2,72 рази, 3,53 рази та 2,47 рази відповідно. Проте, у 2017 р. операції були неефективними – коефіцієнт становив 0,1 разів. У 2018 р. коефіцієнт склав 1,01 разів. Зважаючи на понесені збитки у попередньому періоді, такий результат не можна назвати задовільним, оскільки отриманий ефект не компенсує раніше понесених втрат.

Доцільно проаналізувати параметри реалізації продукції ТОВ «РКС – Навігація» на внутрішньому та зовнішніх ринках, до яких входять ціна, обсяг та дохід. Динаміку даних можна прослідкувати у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Динаміка цін, доходів та обсягів реалізації продукції ТОВ «РКС – Навігація» на внутрішньому та зовнішніх ринках**

Товар	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
	Середня ціна на ринку України, грн / шт. (без ПДВ)					Середня ціна на зовнішніх ринках, дол. США / шт. (без ПДВ)				
Апаратура	1100	1250	1500	1050	1330	105	65	69	49	60
Інструменти	575	750	900	780	270	57	45	43	42	117
Обладнання	9500	10000	11000	10200	11400	814	471	439	397	431
Прилади	840	950	1000	950	950	81	56	47	47	42
Устаткування	13500	23840	26800			1161	1107	1065		
	Реалізація на ринку України, шт.					Реалізація на зовнішніх ринках, шт.				
Апаратура	760	1850	1950	115	95	2500	3000	3000	300	220
Інструменти	1500	2580	2630	125	130	2070	2100	2000	155	62
Обладнання	655	1277	1305	70	55	410	600	550	18	8
Прилади	1500	2220	2340	85	82	1800	2000	1960	135	89
Устаткування	50	100	105			250	320	310		
	Чистий дохід на ринку України, тис. грн					Чистий дохід на зовнішніх ринках, тис. грн				
Апаратура	836	2313	2925	120,8	126,4	3125	4260	5310	387	358,6
Інструменти	862,5	1935	2367	97,5	35,1	1399	2079	2180	172,1	196,5
Обладнання	6223	12770	14355	714	627	3965	6174	6174	189,9	93,68
Прилади	1260	2109	2340	80,75	77,9	1728	2440	2352	169,4	100,6
Устаткування	675	2384	2814			3450	7741	8432		
Разом, млн грн	9,86	21,51	24,80	1,01	0,87	13,67	22,69	24,45	0,92	0,75

Джерело: складено та розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

За ціновими параметрами як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках найвищими значеннями володіють товари групи «Устаткування» (у 2016 р. 26,8 тис грн на українському ринку, 1,07 тис. дол. США на зовнішніх ринках) та «Обладнання» (у 2018 р. 11,4 тис. грн та 431 дол. США відповідно). З 2017 р. ТОВ «РКС – Навігація» не реалізувало жодного товару групи «Устаткування», що зумовлено, на думку експертів компанії, низькою проінформованістю про продукцію та її конкурентні переваги. Для товарної групи «Інструменти» характерним є переорієнтація на дешевшу продукцію на внутрішньому ринку та протилежна ситуація на зовнішніх ринках. Для груп «Апаратура», «Прилади» та «Обладнання» внутрішня середня ціна зросла, у той час як на зовнішніх ринках скоротилась майже вдвічі.

За обсягом реалізації у 2014-2018 рр. відбулось найбільше скорочення на зовнішніх ринках продукції групи «Обладнання» - у 51 раз, «Інструменти» - 33 рази, «Прилади» - 22 рази, «Апаратура» - 11 разів. Скорочення реалізації на українському ринку було менш значним та склало для продукції групи «Прилади» - 18 разів, «Інструменти» та «Обладнання» - 12 разів, «Апаратура» - 8 разів.

У підсумку у 2018 р. найбільший чистий дохід сформували продажі на ринку України продукції «Обладнання» та «Апаратура», а на зовнішніх ринках – «Апаратура» та «Інструменти».

## **2.2. Оцінка експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація»**

Проблема аналізу та оцінки рівня експортного потенціалу підприємства вивчалася багатьма дослідниками, у результаті чого було розроблено чимало теоретико-методологічних підходів, кожен з яких має свої особливі риси та характерні ознаки. Серед авторських методик заслуговує уваги підхід Шестакової О. А. [24, с. 175], за яким для комплексного оцінювання експортного потенціалу підприємства використовується система показників, в основу якої покладено показники міжнародної економічної діяльності та фінансової звітності підприємства. Такий методичний підхід забезпечує більш об'єктивну оцінку рівня розвитку експортного потенціалу підприємства на основі комплексного

врахування кількісних та якісних складових розвитку та використання даних на підставі управлінського обліку.

Інтегральний показник розвитку експортного потенціалу підприємства (R) визначається методом середньої арифметичної зваженої рівнів масштабності та якості розвитку за такою формулою:

$$R = \frac{R_m \times g + R_q \times h}{100}, \quad (2.1)$$

де R – інтегральний показник експортного потенціалу;

$R_m$ ,  $R_q$  – відповідно, показники масштабності та якості розвитку, що змінюються в діапазоні [0;1];

$g$ ,  $h$  – відповідно, вагомості рівнів масштабності та якості розвитку експортного потенціалу підприємства ( $g + h = 100\%$ )

Проведемо аналіз експортного потенціалу. Необхідні дані та показники для розрахунків масштабності розвитку експортного потенціалу наведено у пп. 1.2 - 2.1. Для характеристики якості розвитку експортного потенціалу використаємо дані з табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники якості розвитку експортного потенціалу  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр.**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018
Рентабельність експорту, %	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Диверсифікація експорту підприємства, %	27,11	28,7	28,46	45,32	48,16
Коефіцієнт накопиченої амортизації, %	33,62	30,34	36,39	47,81	51,96

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Наступними етапами аналізу є обчислення ланцюгових темпів змін відповідних показників розвитку та рейтингування фактичних змін показників розвитку експортного потенціалу. Присвоєння рангів відповідним показникам розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» відбулось згідно з ідентифікаційною картою, наведеною в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

## Ідентифікаційна карта рейтингового оцінювання експортного потенціалу

№	Показники	1 клас	2 клас	3 клас
<b>I. Масштабність розвитку експортного потенціалу</b>				
1,1	Темпи приросту доходності експорту, %	25	20–25	< 20
1,2	Темпи приросту обсягів експорту, %	20	15–20	< 15
1,3	Темпи приросту оборотних активів, %	15	10–15	< 10
1,4	Темпи приросту вартості активів, %	10	8–10	< 8
1,5	Темпи приросту вартості основних засобів, %	8	6–8	< 6
1,6	Темпи приросту собівартості експортної продукції, %	5	5–6	> 6
<b>II. Якість розвитку експортного потенціалу</b>				
2,1	Темпи приросту рентабельності експорту, %	30	25–30	< 20
2,2	Темпи приросту диверсифікації експорту підприємства, %	> 15	10–15	< 10
2,3	Темпи приросту коефіцієнта накопиченої амортизації, %	> 15	10–15	< 10

Джерело: [24].

Динаміка темпів змін показників масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Темпи приросту показників для визначення експортного потенціалу  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр.**

№	Показники	2015	2016	2017	2018
<b>I. Масштабність розвитку експортного потенціалу</b>					
1,1	Темпи приросту доходності експорту, %	88,3	-10,5	-157,3	-100,1
1,2	Темпи приросту обсягів експорту, %	66,0	7,7	-96,2	-18,5
1,3	Темпи приросту оборотних активів, %	27,6	26,9	-11,5	-4,3
1,4	Темпи приросту вартості активів, %	33,5	26,6	-15,9	-4,2
1,5	Темпи приросту вартості основних засобів, %	102,5	32,4	-89,7	-7,9
1,6	Темпи приросту собівартості експортної продукції, %	27,8	54,1	-6,4	-92,0
<b>II. Якість розвитку експортного потенціалу</b>					
2,1	Темпи приросту рентабельності експорту, %	41,84	-16,1	-95,6	-74,9
2,2	Темпи приросту диверсифікації експорту, %	5,9	-0,8	59,2	6,3
2,3	Темпи приросту коефіцієнта накопиченої амортизації, %	-9,7	19,9	31,4	8,7

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

За показниками масштабності розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» найвищі темпи приросту виявлено для зростання вартості основних засобів у 2015 р. У 2017-2018 р. для всіх показників характерним є значне скорочення за рахунок зростання собівартості експорту більш швидкими темпами, ніж доходів від такої діяльності.

За показниками якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» найвищі темпи приросту виявлено для зростання рентабельності експорту у 2015 р., для зростання коефіцієнта накопиченої амортизації у 2016 р. Та у 2018 р., для зростання диверсифікації експорту у 2017 р. Найбільші темпи скорочення характерні для рентабельності експорту у 2015-2018 рр.

Результати ранжування темпів змін показників експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» представлено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Ранги показників для визначення експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр.**

№	Показники	2015	2016	2017	2018
<b><i>I. Масштабність розвитку експортного потенціалу</i></b>					
1,1	Темпи приросту доходності експорту, %	1	3	3	3
1,2	Темпи приросту обсягів експорту, %	1	3	3	3
1,3	Темпи приросту оборотних активів, %	1	1	3	3
1,4	Темпи приросту вартості активів, %	1	1	3	3
1,5	Темпи приросту вартості основних засобів, %	1	1	3	3
1,6	Темпи приросту собівартості експортної продукції, %	1	1	3	3
<b><i>II. Якість розвитку експортного потенціалу</i></b>					
2,1	Темпи приросту рентабельності експорту, %	1	3	3	3
2,2	Темпи приросту диверсифікації експорту, %	3	3	1	3
2,3	Темпи приросту коефіцієнта накопиченої амортизації, %	3	1	1	3

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Визначення рівнів масштабності та якості розвитку експортного потенціалу здійснюється інтегруванням коефіцієнтів рангової кореляції Спірмана ( $k_s$ ) та збігів Фехнера ( $k_f$ ) за формулою [10, с. 79]:

$$R_m(R_q) = \frac{(1+k_s) \times (1+k_f)}{2j}, \quad (2.2)$$

де  $j$  – кількість інтегрованих індикаторів.

Коефіцієнт Фехнера ( $k_f$ ) розраховується за формулою [10, с. 154]:

$$k_f = \frac{C-H}{C+H}, \quad (2.3)$$

де С – число співпадінь знаків відхилень від середньої;

Н – число неспівпадінь знаків відхилень від середньої.

Результати розрахунків коефіцієнта збігів Фехнера для визначення ефективності експортного потенціалу підприємства наведено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Коефіцієнти збігів Фехнера для визначення експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр.**

Показник	Показники масштабності розвитку				Показники якості розвитку			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
С-Н	6	2	6	6	2	2	1	3
С+Н	0	4	0	0	1	1	2	0
Kf	1,00	-0,33	1,00	1,00	0,33	0,33	-0,33	1,00

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Коефіцієнт кореляції рангів Спірмена ( $k_s$ ) визначається наступним чином:

$$k_s = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (2.4)$$

де  $d=E-F$  – різниця рангів факторного та результативного показників;

$n$  – кількість показників, які відображають динамічний критерій;

$E_i$  – еталонні ранги відповідних показників динамічного критерію;

$F_i$  – фактичні ранги відповідних показників динамічного критерію.

Результати розрахунків коефіцієнта рангової кореляції Спірмана для визначення ефективності експортного потенціалу підприємства наведено у табл. 2.11.

Вагомості рівнів масштабності та якості розвитку експортного потенціалу підприємства визначено на основі методу експертних оцінок шляхом опитування



працівників ТОВ «РКС – Навігація».

Таблиця 2.11

**Коефіцієнти рангової кореляції Спірмана для визначення експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр.**

Рік	Показники масштабності розвитку				Показники якості розвитку			
	n	E	d <sup>2</sup>	Ks	n	E	d <sup>2</sup>	Ks
2015	6	1	0,0	1,00	3	1	8	-1
2016	6	1	8	0,77	3	1	8	-1
2017	6	1	24	0,31	3	1	4	0
2018	6	1	24	0,31	3	1	12	-2

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Результати розрахунків показників масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» за формулою 2.2, наведено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

**Складові інтегрального показника експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр.**

Рік	R m	g	Rq	h
2015	0,67	58	0,00	42
2016	0,30	55	0,15	45
2017	0,44	50	0,67	40
2018	0,44	45	0,67	55

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Результати розрахунків інтегрального показника експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» наведено на рис. 2.1.



Рис. 2.1. Динаміка інтегрального показника експортного потенціалу

## **ТОВ «РКС – Навігація» у 2015-2018 рр., рази**

Отримані значення інтегрального показника знаходяться у межах 0,23-0,56 рази та мають тенденцію до зростання після суттєвого спаду у 2016 р. до рівня 0,23 рази. У 2017-2018 рр. значення інтегрального показника експортного потенціалу перевищило рівень 2015 р. Разом з тим, такий діапазон значень свідчить про те, що наявний експортний потенціал підприємства не є достатньо високим. Це вимагає від ТОВ «РКС – Навігація» додаткових зусиль, щоб наблизити цей показник до еталонного значення 1.

## **Висновки до розділу 2**

ТОВ «РКС – Навігація» виробляє та реалізує апаратуру, інструменти, обладнання, прилади, установки та устаткування для наукових досліджень і промисловості (авіаційної, автомобільної, агрономії, електронної, електротехнічної, машинобудування, харчової, текстильної, хімічної).

Діагностика зовнішнього середовища діяльності ТОВ «РКС – Навігація» виявила вплив факторів внутрішнього та зарубіжних ринків.

Частка продукції, яку експортує підприємство, складала 46-58%, що свідчить про експортну орієнтацію. На частку компонентів, що імпортувались, припадало у середньому 24,5% у структурі собівартості виробництва, що вказує на ризик залежності від зовнішніх джерел постачання. За результатами експортно-імпортних операцій виявлено прогалини у політиці ціноутворення та збуту.

Спостерігається зменшення експорту продукції ТОВ «РКС – Навігація» з 29,3 млн грн у 2016 р. до 0,9 млн грн у 2018 р. У структурі операцій з експорту у 2018 р. 48,2% припадало на апаратуру, ще 24,8% - інструменти, 19,4% - прилади 7,8% - обладнання. Імпорт комплектуючих у 2018 р склав 0,36 млн грн.

Вироби компанії користуються високою популярністю в країнах СНД (Росія, Білорусь, Казахстан), США, Європи (Словенія, Німеччина), та Близького Сходу (Туреччина, Єгипет, ОСА). У структурі операцій з імпорту ТОВ «РКС – Навігація» у 2014-2018 рр. лівова частка припадала на компоненти з Китаю – 69,1-73,5%, решта

– з Німеччини. У структурі операцій з експорту у 2018 р. 66% товарообороту сформував експорт до таких країн, як Білорусь – 22,8%, Словенія – 20,8% та Казахстан – 22,5%.

Економічний ефект від операцій з експорту зменшився з 10,37 млн грн у 2014 р. до 0,01 млн грн у 2018 р., а коефіцієнт ефективності становив 2,72 рази та 1,01 разів відповідно.

За ціновими параметрами як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках найвищими значеннями володіють товари групи «Устаткування» (у 2016 р. 26,8 тис грн на українському ринку, 1,07 тис. дол. США на зовнішніх ринках) та «Обладнання» (у 2018 р. 11,4 тис. грн та 431 дол. США відповідно).

За обсягом реалізації у 2014-2018 рр. відбулось найбільше скорочення на зовнішніх ринках продукції групи «Обладнання» - у 51 раз, «Інструменти» - 33 рази, «Прилади» - 22 рази, «Апаратура» - 11 раз.

Оцінку експортного потенціалу здійснено на основі інтегрального показника, який враховує середню арифметичну зважену рівнів масштабності та якості розвитку. Для ТОВ «РКС – Навігація» значення інтегрального показника експортного потенціалу у 2018 р. становило 0,56 рази проти 0,39 рази у 2015 р. Такий рівень не є високим та свідчить про необхідність активізації зусиль для досягнення максимального ефекту.

### РОЗДІЛ 3. НАРОЩУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «РКС – НАВІГАЦІЯ»

#### 3.1. Розробка комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація»

Для розробки комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» доцільно врахувати тенденції розвитку глобального ринку електроніки, особливо на традиційних ринках контрагентів.

Прогнозування ринку електроніки становить серйозну і методичну, і аналітичну проблему. Методична проблема пов'язана, в першу чергу, з тим, що в даний час йде перманентна конвергенція інформаційних, навігаційних, геоінформаційних та комунікаційних сервісів і пристроїв. В результаті, ці ринки (продукти, послуги, обладнання) стають важко помітні і, отже, важко віддільні один від одного. Аналітичні складності випливають з методичних проблем. Так, для аналізу ринку електроніки у цілому та навігаційного ринку зокрема недостатньо розглядати тільки навігаційні сервіси і пристрої, але необхідно враховувати глобальні інформаційні, геоінформаційні, комунікаційні ринки.

Найбільш прийнятним варіантом для стратегічного аналізу є якісний аналіз, що полягає у виявленні ключових глобальних і локальних (національних) трендів розвитку ринку, а також визначенні передумов, причин і факторів впливу.

Світова навігаційна галузь сьогодні формується, як мінімум, на стику чотирьох високотехнологічних сегментів: інформаційних технологій, мобільного зв'язку, автомобілебудування, мікроелектроніки, які самі в даний час зазнають швидкі і глибокі зміни. Серед них:

- Глобалізація і всепроникнення інтернет-сервісів.
- Користувачі смартфонів є майбутнім ринку, оскільки щороку їх чисельність зростає. Згідно звіту глобального ринку мобільних телефонів Strategy Analytics, У Німеччині 69% населення користуються смартфонами, Іспанії – 67%, Італії – 66,5%, Франції – 66%, Чехія – 65%, Польщі – 64% [6]. Як вважають дослідники, проникнення смартфонів в світі складе 59% до 2022 р.

- Розширення функціональності мобільних електронних пристроїв, обумовлена розвитком (мікроелектронних технологій).
- Масова доступність мобільних електронних пристроїв, обумовлена зниженням їх вартості внаслідок розвитку мікроелектроніки і масштабів ринків.
- Експоненціальне зростання швидкості бездротової передачі даних: масового і глобальному переходу від мереж стандарту 2G до мереж 5G і LTE.
- Інформатизація та комп'ютеризація автомобілів.

Такі об'єктивні ринкові і технологічні зміни зумовлюють швидке зростання світового ринку електроніки, а також властивий йому особливий рівень зверх інноваційності.

Наслідки цих процесів важливі для розуміння тенденцій розвитку навігаційного ринку, таких як:

- Висока ймовірність появи нових продуктів і послуг з високою споживчою цінністю.
- Поява нових ринків («блакитних океанів»): локальних і глобальних, нішевих та масових.
- Відпрацювання нових ефективних бізнес-моделей.
- Нові ринкові можливості для появи нових компаній-лідерів.

До основних глобальних тенденцій навігаційного ринку можна віднести:

1. Реалізацію великих державних проектів в інтересах забезпечення безпеки.
2. Використання навігаційних технологій з метою модернізації та підвищення ефективності транспортного комплексу.
3. Реалізацію концепції «Connected Car». За прогнозами PwC, обсяг світового ринку підключених автомобілів в грошовому вираженні до 2021 р. перевищить 122 млрд євро [16].
4. Перехід до мультисистемного обладнання (можливість працювати на основі систем ГЛОНАСС і GPS, Galileo Compass).
5. Нові бізнес-моделі - масові «безкоштовні» сервіси.
6. Формування екосистем навколо компаній і технологій.

Глобальні тенденції розвитку ринку електроніки простежуються в урядових

програмах, у т.ч. щодо використання супутникових навігаційних технологій, деяких країн. Наприклад, за програмою NG 911 у США координати мобільних телефонів і інших пристроїв обов'язково автоматично визначаються з використанням GPS і передаються в диспетчерську службу 911 при виклику номера 911. У Бразилії за програмою SIMRAV автомобілі обов'язково обладнуються терміналами GPS, які автоматично передають інформацію при викраденні, і додатковим обладнанням для блокування двигуна в інтересах охоронно-пошукових служб і організації моніторингу транспорту. У ЄС за програмою eCall автомобілі обов'язково обладнуються терміналами GALILEO / GPS, які автоматично передають в разі аварії свої координати по каналах мобільного зв'язку в диспетчерську службу. У Німеччині за програмою LKW-Maut вантажівки масою понад 12 т обладнуються пристроями GPS для автоматичної реєстрації при користуванні дорогами.

Компанії розробники в Європі відзначаються позитивною динамікою розвитку, що дає можливість прогнозувати середні темпи зростання виробництва електроніки на рівні 2,8% щороку до 2022 р. Проте попит, за оцінками спеціалістів, зростатиме швидше, оскільки насичення ринку азійською технікою обумовлюватиме цінові війни та «гонки» за новинками з більш адаптованими рішеннями та можливостями до потреб споживачів. У першу чергу, це стосується таких галузей, як контроль-вимірвальна, телекомунікаційна та автомобільна промисловості.

Стимулами для розширення ринку електроніки слугують вже існуючі запити споживачів, зокрема [20]:

- обмін розташуваннями в соціальних мережах для зустрічі з друзями, знаходження в натовпі, поділившись своїм місцем розташування,
- маршрутизація за списком покупок у порядку місця розташування товарів за списком,
- знижки / купони на товари в безпосередній близькості,
- реклама за місцезнаходженням, заснована на точному місцезнаходженні, часу і інтересах,
- відстеження активів: техніку, дорогий інвентар, роботів, транспорт і т. д.,
- місцезнаходження персоналу такого, як лікарі, супервайзери, техніки

члени команди, без оголошення в селектор,

- прибори нічного бачення з підвищеною чіткістю та навігацією за місцеперебуванням та місцепрямуванням.

З метою задоволення запитів споживачів доцільно використовувати існуючі технологічні рішення, адаптовані до параметрів продукції ТОВ «РКС – Навігація». Це можуть бути: WiFi тріангуляція, GPS / WiFi тріангуляції, WiFi Fingerprinting, Bluetooth датчики, місцезнаходження за сигналами вбудованих датчиків (компас, гіроскоп, акселерометр, альтиметр і барометр), магнітні датчики, світлодіодні лампи.

Зростання попиту на використання інтегрованих електронних систем змушують виробників переносити виробництво поблизу ринку реалізації / споживання продукції, зокрема в країни, що розвиваються, у т.ч. Україну. У такому разі відбувається дифузія технологій та досягається мінімізація витрат виробництва та транспортування, а також вигрaш у часі.

Враховання зазначених тенденцій у діяльності ТОВ «РКС – Навігація» вимагає вирішення певних завдань щодо виробництва та збуту продукції.

Інтеграція продукції ТОВ «РКС – Навігація» з європейською системою GALILEO відкриває доступ до ринків навігаційної електроніки Австрії, Болгарії, Естонії, Румунії, Словаччини, Данії, Швеції, Латвії, Литви, Франції, Угорщини, Чехії, Швейцарії. Для таких країн характерним є наявність авто у понад 50% населення (в Україні – 25%) [26] та смартфонів у понад 60% (в Україні – 24%) [6].

Для пошуку потенційних партнерів на нових ринках необхідно презентувати продукцію ТОВ «РКС – Навігація» на міжнародних виставках. Дослідження бази даних європейських виставок, конференцій та мережеских заходів [5] дало можливість виділити наступні події у 2020 р., в яких доцільно прийняти участь (табл. 3.1).

На нашу думку, доцільним є безпосередня участь у заходах з максимальною кількістю учасників (SPIE Security + Defence, Ineltec, Sensor+Test). Для презентації продукції на інших виставках доречно використати дистанційну форму, за якої інформацію про продукцію надає відвідувачам представник організатора виставки згідно дерева відповідей, написаних спеціалістами ТОВ «РКС – Навігація». У такому разі витрати на участь у міжнародних виставках складуть 1150 євро.

*Таблиця 3.1*

### Міжнародні виставки в країнах ЄС у 2020 р.

Назва	Місце проведення	Дати проведення	Організатор	Вартість участі, євро		Кількість учасників
				очна	заочна	
Ineltec Міжнародна виставка електронної промисловості і робототехніки	Basel Messe, Швейцарія	10.02. - 13.29.2020	MCH Foire Suisse (Holding) SA	300	100	9 000
Formnext Міжнародна виставка-конференція з адитивним технологіям виробництва наступного покоління	Frankfurt exhibition grounds, Німеччина	19.03. - 22.03.2020	Mesago Messe Frankfurt Group	200	100	3 000
Sensor+Test Всесвітній форум з вимірювальним та випробувальним технологій і приладів	Nürnberg Messe, ECNuremberg, Німеччина	25,07-27,07. 2020	AMA Service GmbH	250	100	8 500
SPIE Security + Defence Міжнародна конференція та виставка технологій оборони, безпеки, захисту і порятунку	Palais de la Musique et des Congrès, Франція	10.09. - 13.09.2020	SPIE	300	100	10 000
Eltech Міжнародна виставка електроніки та електротехніки	Plovdiv International Fair, Болгарія	23.09. - 28.09.2020	International Fair Plovdiv	200	100	5 000
Sensors & Instrumentation Національна виставка датчиків і контрольно-вимірювальних приладів	Birmingham National EC, Велика Британія	25.09. - 26.09.2020	Datateam Business Media Limited	400	100	7 000

Джерело: складено автором.

Наступним інструментом розширення клієнтської бази є безпосередня онлайн розсилка листів з пропозиціями потенційним клієнтам. Такий метод прямого маркетингу є доцільним, оскільки за результатами виставок буде сформовано нову базу адресатів.

Доцільно для онлайн листів впровадити систему періодичного оповіщення адресатів щодо онлайн-каталогів продукції.

Іншим інструментом є реєстрація компанії в європейських базах компаній-виробників навігаційного обладнання та устаткування. Важливим моментом є те, що реєстрація та публікація даних компанії на більшості сайтів є безкоштовною, тому ТОВ «РКС – Навігація» не понесе витрат на цей вид просування. За результатами виставкових заходів очікується укласти контракти з новими контрагентами та наростити обсяг експорту на чверть щороку.

Наступним інструментом нарощування експортного потенціалу є пошукова оптимізація сайту (SEO), яка допомагає знайти інформацію через пошукові системи



у відповідності до запиту. Постійна робота у цьому напрямку сприятиме виведення сайту ТОВ «РКС – Навігація» у топ-3 результатів пошуку, що для потенційних покупців є одним з вирішальних факторів для встановлення контакту.

За оцінками спеціалістів ТОВ «РКС – Навігація», за рахунок розширення масштабів виробництва та реалізації при нарощенні активів на 7% (оборотних активів на 8% та основних засобів на 6%) щороку очікується скорочення собівартості продукції на 5% відповідно.

Однією з вимог європейського ринку є суворі нормативи до пакування продукції. Відповідність ним виключає необхідність страхування партії товару. Багаторічна практика роботи з європейськими контрагентами не зафіксувала страхових випадків. Це дозволяє переглянути умови існуючих контрактів та укласти нові на основі базису СРТ, а не СІР. У такому разі економія витрат складе 5% від собівартості.

Враховання запропонованих заходів забезпечить наступні зміни у результатах економічної діяльності ТОВ «РКС – Навігація» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Прогнозна карта динаміки економічних показників ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

Показник	Динаміка	Щорічні темпи приросту
Собівартість експортної продукції	-	5%
Витрати на збут	-	10%
Вартість активів підприємства	+	7%
Вартість основних засобів	+	6%
Вартість оборотних активів	+	8%
Рентабельність виробництва	+	10%
Обсяги експорту	+	25%
Диверсифікація експорту	+	2%
Накопичення зносу	+	1%

Джерело: складено автором.

Запропонований комплекс завдань для ТОВ «РКС – Навігація» передбачає:

- презентація продукції на міжнародних виставках, конференціях та мережових заходах;

- онлайн розсилка листів з пропозиціями;
- систематичне ознайомлення з каталогами продукції;
- реєстрація в європейських базах компаній-виробників навігаційної продукції;
- пошукова оптимізація сайту;
- зміна базису постачання на СРТ Інкотермс 2010.

Для оцінки ефективності зазначених заходів нарощування експортного потенціалу підприємства здійснити оцінку їх ефективності.

### 3.2. Прогнозна оцінка ефективності запропонованих заходів ТОВ «РКС – Навігація»

На початковому етапі спрогнозуємо показники масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» на 2019-2022 рр. Для характеристики розвитку експортного потенціалу використаємо дані з табл. 3.3.

Таблиця 3.3

#### Прогнозні показники масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2020- 2022 рр.

Показник	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п
<b>1. Показники масштабності розвитку експортного потенціалу підприємства, млн грн</b>					
1.1. Чистий експортний дохід	0,007	0,75	0,94	1,17	1,47
1.2. Середньорічний обсяг експорту	0,75	0,94	1,17	1,47	1,83
1.3. Середньорічна вартість оборотних активів	10,53	11,38	12,29	13,27	14,33
1.4. Середньорічна вартість активів	10,86	11,61	12,43	13,3	14,23
1.5. Середньорічна вартість основних засобів	0,08	0,08	0,09	0,09	0,10
1.6. Собівартість експортної продукції	0,85	0,81	0,77	0,73	0,69
<b>2. Показники якості розвитку експортного потенціалу підприємства, %</b>					
2.1. Рівень рентабельність експорту	0,11	10,11	20,11	30,11	40,11
2.2. Коефіцієнт (індекс) диверсифікації експорту	48,2	50,2	52,2	54,2	56,2
2.3. Коефіцієнт накопичення зносу основних фондів	52,0	53,0	54,0	55,0	56,0

\* ф – фактичне значення, о – очікуване значення, п – прогнозне значення.

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

У 2019 р. очікується чистий дохід від експорту на рівні 0,75 млн грн при собівартості 0,81 млн грн, що позначиться на підсумках діяльності підприємства. За рахунок більш швидкого зростання чистих доходів від експорту у 2020-2021 рр. та поступового зниження собівартості прогнозується зростання рентабельності експорту до 40,1% у 2022 р.

Динаміка прогнозних темпів змін показників масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Темпи приросту показників для визначення експортного потенціалу ТОВ  
«РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

№	Показники	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п
<b><i>I. Масштабність розвитку експортного потенціалу, %</i></b>						
1,1	Темпи зростання доходності експорту	-100	10490,4	25,0	25,0	25,0
1,2	Темпи зростання обсягів експорту	-18,5	25,0	25,0	25,0	25,0
1,3	Темпи зростання оборотних активів	-4,3	8,00	8,00	8,00	8,00
1,4	Темпи зростання вартості активів	-4,2	7,00	7,00	7,00	7,00
1,5	Темпи зростання вартості основних засобів	-7,9	6,00	6,00	6,00	6,00
1,6	Темпи зростання собівартості експортної продукції	-92,0	-5,00	-5,00	-5,00	-5,00
<b><i>II. Якість розвитку експортного потенціалу, %</i></b>						
2,1	Темпи зростання рентабельності експорту	-75	8850,67	98,88	49,72	33,21
2,2	Темпи зростання диверсифікації експорту підприємства	6,3	4,15	3,99	3,83	3,69
2,3	Темпи зростання коефіцієнта накопиченої амортизації	8,7	1,92	1,89	1,85	1,82

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

За показниками масштабності розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» найвищі темпи приросту прогноуються для зростання обсягів експорту та його доходності.

За показниками якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» найвищі темпи приросту прогноуються для зростання рентабельності експорту на 8850,7% у 2019 р., 98,9% у 2020 р., 49,7% у 2021 р. та 33,2% у 2022 р. Для зростання диверсифікації експорту у 2019-2022 рр. прогноуються темпи у

межах 3,7-4,15%. Для зростання коефіцієнта накопиченої амортизації прогноуються темпи у межах 1,82 – 1,92%.

Результати ранжування прогнозованих темпів змін показників експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» представлено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Ранги прогнозних темпів приросту показників для визначення експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

№	Показники	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п
<b><i>I. Масштабність розвитку експортного потенціалу</i></b>						
1,1	Темпи зростання доходності експорту	3	1	1	1	1
1,2	Темпи зростання обсягів експорту	3	1	1	1	1
1,3	Темпи зростання оборотних активів	3	3	3	3	3
1,4	Темпи зростання вартості активів	3	3	3	3	3
1,5	Темпи зростання вартості основних засобів	3	3	3	3	3
1,6	Темпи зростання собівартості експортної продукції	3	1	1	1	1
<b><i>II. Якість розвитку експортного потенціалу</i></b>						
2,1	Темпи зростання рентабельності експорту	3	1	1	1	1
2,2	Темпи зростання диверсифікації експорту підприємства	3	3	3	3	3
2,3	Темпи зростання коефіцієнта накопиченої амортизації	3	3	3	3	3

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Найвищий ранг прогнозованих темпів приросту показників масштабності розвитку експортного потенціалу очікується для обсягів експорту, доходності та собівартості; серед показників якості розвитку – для рентабельності експорту. Іншим прогнозним показникам присвоєно найнижчий ранг.

Результати розрахунків коефіцієнта збігів Фехнера для визначення ефективності прогнозованого експортного потенціалу підприємства наведено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Коефіцієнти збігів Фехнера для визначення прогнозованого експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

Показник	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п
	Показники масштабності розвитку					Показники якості розвитку				
С-Н	6	1	6	6	6	3	2	3	3	3
С+Н	0	5	0	0	0	0	1	0	0	0
Kf	1,00	-0,67	1,00	1,00	1,00	1,00	0,33	1,00	1,00	1,00

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Результати розрахунків коефіцієнта рангової кореляції Спірмана для визначення прогнозної ефективності експортного потенціалу підприємства наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Коефіцієнти рангової кореляції Спірмана для визначення прогнозованого експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

Рік	Показники масштабності розвитку				Показники якості розвитку			
	n	E	d <sup>2</sup>	Ks	n	E	d <sup>2</sup>	Ks
2018 ф	6	1	24	0,31	3	1	12	-2
2019 о	6	1	12	0,66	3	1	8	-1
2020 п	6	1	12	0,66	3	1	8	-1
2021 п	6	1	12	0,66	3	1	8	-1
2022 п	6	1	12	0,66	3	1	8	-1

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Вагомості рівнів масштабності та якості прогнозного розвитку експортного потенціалу підприємства визначено на основі експертних оцінок спеціалістів ТОВ «РКС – Навігація». Результати розрахунків прогнозних показників масштабності та якості розвитку експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр. наведено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

**Складові інтегрального показника прогнозованого експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

Рік	R m	g	Rq	h
2018 ф	0,44	45	0,67	55
2019 о	0,29	55	0,25	45
2020 п	0,55	50	0,67	50
2021 п	0,60	40	0,72	60
2022 п	0,68	40	0,73	60

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Результати розрахунків інтегрального показника прогнозованого експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» наведено на рис. 3.1.



**Рис. 3.1. Динаміка інтегрального показника прогнозованого експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр., рази**

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Отримані значення інтегрального показника знаходяться у межах 0,27-0,71 рази та мають тенденцію до зростання після неминучого, проте очікуваного спаду у 2019 р. до рівня 2015 р. У 2020-2022 рр. очікується підвищення значення інтегрального показника експортного потенціалу понад рівень 2018 р.

Слід відмітити, що запропоновані заходи дозволять наростити експортний потенціал ТОВ «РКС – Навігація», а їхню ефективність доцільно розрахувати за формулою, яка відображає базисний приріст прогнозованого експортного потенціалу:

$$E_{\text{ЕП}} = \frac{\text{ЕП}_1 \times 100}{\text{ЕП}_0} - 100, \quad (3.1)$$

де  $E$  – ефективність запропонованих заходів, %;

$\text{ЕП}_1$  – прогнозне значення інтегрального показника експортного потенціалу, рази;

$\text{ЕП}_0$  – поточне значення інтегрального показника експортного потенціалу.

У табл. 3.9 представлено результати проведених розрахунків оцінки інтегрального показника прогнозованого експортного потенціалу та ефективності впровадження заходів щодо розширення ринків збуту та оптимізації витрат виробництва.

Таблиця 3.9

Ефективність запропонованого комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.

Рік	Експортний потенціал, рази	Ефективність, %
2018 ф	0,56	
2019 о	0,27	-51,6
2020 п	0,61	8,1
2021 п	0,67	19,0
2022 п	0,71	26,0

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Таким чином, сумарна ефективність впровадження запропонованих заходів у 2022 р. складатиме 26%.

Доцільно здійснити прогнозну оцінку та аналіз ефективності операцій з експорту продукції ТОВ «РКС – Навігація» (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

**Прогнозні показники ефективності операцій з експорту  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2019-2022 рр.**

Показник	Од. вим.	2018 ф	2019 о	2020 п	2021 п	2022 п
Середня ціна за одиницю на умовах базису	дол. США / шт	87,48	65,8	74,4	85,1	98,4
Кількість	шт	379	400	450	500	550
Обмінний курс	грн / дол. США	27,2	28,00	28,50	29,00	29,5
Дохід від експорту	тис. дол. США	33,16	26,30	33,47	42,57	54,13
	тис. грн	901,9	939,4	1174,3	1467,9	1834,9
Собівартість виробництва	тис. грн	852,2	809,6	769,1	730,6	694,1
Умова поставки	0	CIP	CPT			
Витрати на страхування експорту (до собівартості)	%	5	0	0	0	0
Витрати на страхування експорту	тис. грн	42,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Собівартість експорту	тис. грн	894,8	809,6	769,1	730,6	694,1
Ефект	тис. грн	7,1	129,9	405,2	737,3	1140,8
Коефіцієнт ефективності	рази	1,01	1,16	1,53	2,01	2,64

Джерело: розраховано за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Впровадження комплексу заходів дозволить наростити вартісні та кількісні обсяги експорту з поступовим підняттям середнього рівня цін продукції.

Прогнозується отримання ефекту від експорту продукції у 2022 р. у сумі 1,14 млн грн при рівні ефективності операцій 2,64 рази. Такі результати перевищують

рівень, досягнений у 2018 р. Разом з тим, слід наголосити, що у 2019 р. очікуються труднощі у діяльності, які можливо подолати збільшивши реалізацію продукції за нижчими цінами (на рівні 65,8 дол / шт). У 2019 р. дохід від експорту прогнозно складе 0,94 млн грн, а ефект 0,13 млн грн при рівні ефективності операцій 1,16 рази; у 2020 р. - 1,17 млн грн, 0,41 млн грн та 1,53 рази відповідно, у 2021 р. – 1,47 млн грн, 0,74 млн грн та 2,01 разів, у 2022 р. – 1,83 млн грн, 1,14 млн грн та 2,64 рази відповідно.

Зауважимо, девальвація національної валюти стимулюватиме покращення показників при незмінному рівні цін на зовнішніх ринках.

Отже, врахування запропонованих заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» матимуть прямий позитивний вплив на результати господарської діяльності.

### **Висновки до розділу 3**

Для розробки комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» враховано тенденції розвитку глобального ринку електроніки.

До головних тенденцій на світового ринку електроніки належать глобальна інформатизація та комп'ютеризація, всепроникнення інтернету, орієнтація на користувачі смартфонів, розширення функціоналу девайсів, глобальний перехід до мереж стандарту 5G і LTE.

До головних тенденцій світового навігаційного ринку зараховано зростання державних проектів для підвищення ефективності транспортного комплексу, тотальне впровадження концепції «Connected Car» на основі мультисистемного обладнання за стандартами різних регіонів.

Інтеграція продукції ТОВ «РКС – Навігація» з європейською системою GALILEO відкриває доступ до ринків навігаційної електроніки усіх країн ЄС.

Запропонований комплекс завдань для ТОВ «РКС – Навігація» передбачає:

- презентація продукції на міжнародних виставках, конференціях та



мережевих заходах;

- онлайн розсилка листів з пропозиціями;
- систематичне ознайомлення з каталогами продукції;
- реєстрація в європейських базах компаній-виробників навігаційної продукції;
- пошукова оптимізація сайту;
- зміна базису постачання на СРТ Інкотермс 2010.

Реалізація запропонованих заходів дозволить наростити експортний потенціал ТОВ «РКС – Навігація» до рівня 0,71 рази у 2022 р. проти 0,56 рази у 2018 р. Сумарна ефективність впровадження комплексу заходів у 2022 р. складатиме 26%.

Прогнозується отримання ефекту від експорту продукції у 2022 р. у сумі 1,14 млн грн при рівні ефективності операцій 2,64 рази.

## **ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ**

Встановлено, що міжнародний ринок електронної продукції активно розвивається. Темпи та умови розвитку виробництва та ринку щороку стрімко розвиваються за рахунок приходу нових мікротехнологій. Найбільш місткими є ринок Китаю, США, Японії, Кореї, Німеччини.

На ринку електронної продукції відбуваються процеси спеціалізації, консолідації, синергії, аутсорсингу. Основними виробниками та споживачами є країни Азії. Світове електронне виробництво зростає щороку на 3-4%. У цілому на країни Азії припадає 70% виробництва товарів електронної промисловості, у тому числі Китай - 38%.

Обсяг світового експорту електронної техніки становив 1,17 трлн дол. США, або 7,15% світового експорту товарів у 2018 р.; імпорту - 1,59 трлн дол. США, що вказує на наявність високих витрат на транспортування та страхування, а також технічні бар'єри входження на ринки різних країн.

До топ-10 країн експортерів електронної продукції належать 8 азійських країн, США та Німеччина, а до країн імпортерів – 7 азійських країн, США, Мексика та Німеччина. На частку Китаю у 2018 р. припадало 19,8% світового експорту та 22,6% світового імпорту електронної продукції. Серед топ-10 країн Чистими експортерами електроніки є Корея та Малайзія.

Головними товарами світового ринку електроніки є електронні мікросхеми, телефонні апарати та діоди, кристали й напівпровідникові прилади. Основними тенденціями у виробництві є спеціалізація та виробництво у країні споживачі; у торгівлі – експорт продукції з відносними перевагами за собівартістю та імпорт компонентів, виробництво яких не володіє такими перевагами.

Предметом дослідження на вітчизняному ринку електроніки є результати діяльності ТОВ «РКС – Навігація», яке спеціалізується на виробництві інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації для наукових досліджень і промисловості (авіаційної, автомобільної, агрономії, електронної, електротехнічної, машинобудування, харчової, текстильної, хімічної).

Аналіз фінансового стану ТОВ «РКС – Навігація» виявив від'ємні фінансові результати діяльності, збиток у 2018 р. склав 0,24 млн грн. У структурі активів переважали оборотні активи (97% у 2018 р.), джерел формування господарських засобів – власний капітал (70,6%). Разом з тим, виявлено позитивні тенденції щодо ліквідності та платоспроможності підприємства. Наявні деструктивні тенденції у рентабельності, діловій активності, майновому стані, що зумовлюють загрозливе становище як для виробничого потенціалу, так і для експортного потенціалу підприємства. Фінансово-господарська діяльність ТОВ «РКС – Навігація» є незадовільною.

Діагностика зовнішнього середовища діяльності ТОВ «РКС – Навігація» виявила вплив факторів внутрішнього та зарубіжних ринків.

Частка продукції, яку експортує підприємство, складала 46-58%, що свідчить про експортну орієнтацію. На частку імпортованих компонентів припадало у середньому 24,5% у структурі собівартості виробництва, що свідчить про ризик залежності від зовнішніх джерел постачання.

Зафіксовано скорочення експорту продукції з 29,3 млн грн у 2016 р. до 0,9 млн грн у 2018 р. У структурі операцій з експорту у 2018 р. 48,2% припадало на апаратуру, ще 24,8% - інструменти, 19,4% - прилади 7,8% - обладнання. Імпорт комплектуючих у 2018 р склав 0,36 млн грн.

Зовнішніми ринками збуту є такі країни, як СНД, США, Європа та Близький Схід. У структурі операцій з імпорту лівова частка припадала на компоненти з Китаю, решта – з Німеччини. У структурі операцій з експорту у 2018 р. 66% товарообороту сформував експорт до Білорусії, Словенії та Казахстану.

Економічний ефект від операцій з експорту зменшився з 10,37 млн грн у 2014 р. до 0,01 млн грн у 2018 р., а коефіцієнт ефективності скоротився з 2,72 рази до 1,01 рази відповідно.

У 2014-2018 рр. відбулось скорочення обсягів реалізації на зовнішніх ринках продукції групи «Обладнання» - у 51 разів, «Інструменти» - 33 рази, «Прилади» - 22 рази, «Апаратура» - 11 разів.

Оцінку експортного потенціалу здійснено на основі інтегрального показника, який враховує середню арифметичну зважену рівнів масштабності та якості розвитку. Для ТОВ «РКС – Навігація» значення інтегрального показника експортного потенціалу у 2018 р. становило 0,56 рази проти 0,39 рази у 2015 р.

Для розробки комплексу заходів щодо нарощування експортного потенціалу ТОВ «РКС – Навігація» враховано тенденції розвитку глобального ринку електроніки (глобальна інформатизація та комп'ютеризація, всепроникнення інтернету, орієнтація на користувачі смартфонів, розширення функціоналу девайсів, глобальний перехід до мереж стандарту 5G і LTE) та навігації (зростання державних проектів для підвищення ефективності транспортного комплексу, тотальне впровадження концепції «Connected Car» на основі мультисистемного обладнання за стандартами різних регіонів).

Інтеграція продукції ТОВ «РКС – Навігація» з європейською системою GALILEO відкриває доступ до ринків навігаційної електроніки усіх країн ЄС.

Запропонований комплекс завдань для ТОВ «РКС – Навігація» передбачає:

- презентація продукції на міжнародних виставках, конференціях та мережевих заходах;
- онлайн розсилка листів з пропозиціями;
- систематичне ознайомлення з каталогами продукції;
- реєстрація в європейських базах компаній-виробників навігаційної продукції;
- пошукова оптимізація сайту;
- зміна базису постачання на СРТ Інкотермс 2010.

Реалізація запропонованих заходів дозволить наростити експортний потенціал ТОВ «РКС – Навігація» до рівня 0,71 рази у 2022 р., а сумарна ефективність впровадження складатиме 26%.

Прогнозується отримання ефекту від експорту продукції у 2022 р. у сумі 1,14 млн грн при рівні ефективності операцій 2,64 рази.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій І. В. Напрями підвищення експортно-імпортного потенціалу підприємств за умов активізації інтеграційних процесів / І. В. Бабій // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2018. - Вип. 4. - С. 75-78.
2. Байдала Н. М. Експортний потенціал інноваційно активних підприємств: теоретико-методологічний підхід / Н. М. Байдала // Формування ринкових відносин в Україні. - 2012. - № 2. - С. 71-76.
3. Бараннік І.О. Моніторинг експортно-імпортного потенціалу промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / І.О. Бараннік; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. - Харків, 2018. - 21 с.
4. Бугас Н. В. Експортний потенціал у системі зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства / Н. В. Бугас, Ю. А. Пилипенко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки. - 2015. - № 6. - С. 14-21.
5. Глобальный поиск выставок и конференций по всему миру. – Режим доступу: <https://worldexpo.pro/>
6. Грицина М. Опитування: ТОП-50 країн, які найбільше користуються смартфонами. Україна на найнижчому місці в Європі. – Режим доступу: <https://pingvin.pro/gadgets/news-gadgets/opytuvannya-top-50-krayin-yaki-najbilshe-korystuyutsya-smartfonamy-ukrayina-na-najnyzhchomu-mistsi-v-yevropi.html>
7. Гуріна Г.С. Експортний потенціал авіаційного комплексу України: теорія, методологія, розвиток : монографія / Г. С. Гуріна . - Київ : Автограф, 2018. - 303 с.
8. Захарчук І. Ю. Експортний потенціал машинобудівних підприємств / І. Ю. Захарчук. // Ефективна економіка. - 2013. - № 5. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek\\_2013\\_5\\_59](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_5_59).

9. Зубко О. Методичні підходи до визначення рівнів технологічної місткості українського експорту / О. Зубко // Товари і ринки. - 2011. - № 1. - С. 59-67.
10. Кузьмін О.Є. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика: / Монографія / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П. Романко; за заг. ред. Кузьміна О.Є. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. – 180 с.
11. Купрейчик К. Є. Фактори впливу на експортний потенціал підприємства / К. Є. Купрейчик // Управління розвитком. - 2013. - № 16. - С. 130-133.
12. Матюшенко І. Ю. Розвиток теоретико-методологічних підходів до оцінки експортного потенціалу українських підприємств / І. Ю. Матюшенко, К. В. Шеховцева // Бізнес Інформ. - 2016. - № 2. - С. 34-45.
13. Мельник О. Г. Експортний потенціал підприємства: сутність і методологічні основи аналізу / О. Г. Мельник // Проблеми економіки. - 2017. - № 1. - С. 226-231.
14. Мешко Н. П. Оцінка факторів впливу на експортний потенціал ринку високотехнологічних послуг країн європейського союзу / Н. П. Мешко, Д. М. Щитов // Економічний простір. - 2014. - № 84. - С. 28-36.
15. Нікітіна А. В. Удосконалення теоретико-методичних основ експортного потенціалу підприємства в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів / А. В. Нікітіна, І. В. Юдіна // Причорноморські економічні студії. - 2018. - Вип. 34. - С. 24-27.
16. Основные тенденции и перспективы развития рынка Connected Cars. – Режим доступу: <https://aptractor.ru/info/analytics/osnovnyie-tendentsii-i-perspektivy-i-razvitiya-ryinka-connected-cars-v-rossii.html>
17. Офіційний сайт ТОВ «РКС – Навігація» <https://rcs.kiev.ua/>
18. Піддубна Л. І. Експортний потенціал підприємства: сутність і системні імперативи формування та розвитку / Л. І. Піддубна, О. А. Шестакова // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2012. - Вип. 37. - С. 223-229.

19. Покришка Д. С. Розвиток експортного потенціалу малих і середніх підприємств як чинник компенсації втрат України на традиційних зовнішніх ринках / Д. С. Покришка // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2018. - № 15. - С. 72-81.

20. Почему рынок indoor навигации будет больше, чем рынок GPS и как это работает? . – Режим доступу: <https://sohabr.net/habr/post/375523/>

21. Титаренко В.Н. Электронные рынки / В.Н. Титаренко // Вестник Омского университета. Серия «Экономика». - 2006. - № 1. - С. 48–50.

22. Фабрика І.В. Управління експортним потенціалом підприємств машинобудівної галузі [Текст] : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Фабрика І.В. ; Держ. ВНЗ "Криворіз. нац. ун-т". - Кривий Ріг, 2018. - 23 с.

23. Чубар М. М. Оцінка впливу чинників зовнішнього економічного середовища на експортний потенціал вітчизняних підприємств–виробників верхнього одягу / М. М. Чубар // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип. 5(3). - С. 108-111. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu\\_en\\_2014\\_5\(3\)\\_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_5(3)_27).

24. Шестакова О. А. Методичні аспекти оцінювання експортного потенціалу підприємства / О. А. Шестакова // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 7 (981) – С. 173–181.

25. Шушкова Ю. В. Фінансові інструменти державної політики розвитку експортного потенціалу реального сектора економіки України / Ю. В. Шушкова // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. - 2018. - Вип. 54. - С. 40-43.

26. Яка кількість машин на 1000 жителів у Європі та в Україні. – Режим доступу: <http://autolife.info/news/iaka-kilkist-mashyn-na-1000-zhyteliv-u-ievropi-ta-v-ukraini/>

27. Estimated growth rates for the global electronics industry from 2016 to 2018, by region / The portal for statistics. – Режим доступу:

<https://www.statista.com/statistics/268396/estimated-growth-rates-for-the-electronics-industry-by-region/>

28. Leading countries in the electronics industry, based on market size (in billion euros) / The portal for statistics. – Режим доступа:

<https://www.statista.com/statistics/268398/market-size-of-the-global-electronics-industry-by-country/>

29. UN Comtrade / United Nations Statistics Division. - Режим доступа: <https://comtrade.un.org/data>

30. [Yearbook of World Electronics Data](#) / Reed Electronics Research, Harvard House, 2019. – Режим доступа: <http://www.rer.co.uk/>

31. The Indian electronics sector / India Brand Equity Foundation. – Режим доступа: <https://www.ibef.org/download/Electronics-March-2015.pdf>



## ДОДАТКИ

## Додаток А

## Коди УКТЗЕД для визначення товарів електроніки

Код УКТЗЕД	Назва
851711, 851722- 851790	Телефонні апарати, включаючи апарати телефонні для сотових мереж зв'язку та інших бездротових мереж зв'язку; інша апаратура для передачі або приймання голосу, зображень та іншої інформації, включаючи апаратуру для комунікації в мережі дротового або бездротового зв'язку (наприклад, в локальній або глобальній мережі зв'язку), крім передавальної або приймальної апаратури товарних позицій 8443, 8525, 8527 або 8528;
851810- 851821, 851829- 851890	Мікрофони та підставки для них; гучномовці, вмонтовані або не вмонтовані в корпус; навушники та телефони головні, об'єднані чи не об'єднані з мікрофоном, та комплекти, які складаються з мікрофона та одного гучномовця чи більше; підсилювачі звукових частот електричні; електричні звукопідсилювальні комплекти;
851992- 851999	Звукозаписувальна або звуковідтворювальна апаратура;
8521	Апаратура для відеозапису або відтворення відеозаписів, з відеотюннером або без нього;
852510- 852530	Апаратура передавальна для радіомовлення або телебачення, до складу якої входять або не входять приймальна, звукозаписувальна чи звуковідтворювальна апаратура; телевізійні камери; цифрові камери та записувальні відеокамери;
852610	Радіолокаційні прилади;
8527	Приймальна апаратура для радіомовлення, поєднана чи не поєднана в одному корпусі із звукозаписувальною або звуковідтворювальною апаратурою або з годинником;
8534	Схеми друковані;
853710	Пульти, панелі, консолі, столи, розподільні щити та інші основи, обладнані двома або більше пристроями товарної позиції 8535 або 8536, для контролю або розподілу електричного струму, включаючи пристрої чи апаратуру групи 90, та цифрові апарати керування, крім комутаційних пристроїв товарної позиції 8517 для напруги не більш як 1 000 В;
854071- 854089	Лампи, трубки електронні з термокатодом, холодним катодом чи фотокатодом (наприклад, лампи, трубки вакуумні, паро- чи газонаповнені, ртутні дугові випрямні лампи та трубки, електронно-променеві трубки, телевізійні передавальні трубки);
8541	Діоди, транзистори та аналогічні напівпровідникові прилади; фоточутливі напівпровідникові прилади, включаючи фотогальванічні елементи, зібрані або не зібрані у модуль, вмонтовані або не вмонтовані у панель; світловипромінювальні діоди; п'єзоелектричні кристали, зібрані;
8542	Електронні інтегровані схеми;
854470	Кабелі волоконно-оптичні.

Джерело: [9].

Додаток Б  
Таблиця 1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РКС – Навігація» на 31.12.2014 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0,4	0,4
Основні засоби	1010	248,8	288,5
первісна вартість	1011	307,6	434,6
знос	1012	-58,8	-146,1
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	1095	249,2	288,9
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	2 730,90	1 126,30
у тому числі готова продукція	1103	186,5	63,5
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 013,10	3 381,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	85	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	85	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	301,4	312,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	273,5	2 148,80
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	588,7	543,6
<b>Усього за розділом II</b>	1195	4 992,60	7 512,50
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	1200	-	-
<b>Баланс</b>	1300	5 241,80	7 801,40
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	350	350
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 165,80	2 284,30
Неоплачений капітал	1425	( - )	-
<b>Усього за розділом I</b>	1495	1 515,80	2 634,30
<b>II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</b>	1595	-	-
<b>III. Поточні зобов'язання</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 836,00	4 310,00
розрахунками з бюджетом	1620	21,7	113,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	92
розрахунками зі страхування	1625	58,2	31,9
розрахунками з оплати праці	1630	234,4	62,8
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	575,7	649,1
<b>Усього за розділом III</b>	1695	3 726,00	5 167,10
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	1700	-	-
<b>Баланс</b>	1900	5 241,80	7 801,40

Таблиця 2

## Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РКС – Навігація» на 31.12.2015 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0,4	245,2
Основні засоби	1010	288,5	584,3
первісна вартість	1011	434,6	838,8
знос	1012	-146,1	-254,5
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	1095	288,9	829,5
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	1 126,30	2 534,10
у тому числі готова продукція	1103	63,5	518,1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 381,70	3 654,20
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	235,3
у тому ж Мислі з податку на прибуток	1136	-	235,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	312,1	1 307,40
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 148,80	1 009,20
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	543,6	843,2
<b>Усього за розділом II</b>	1195	7 512,50	9 583,40
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	1200	-	-
<b>Баланс</b>	1300	7 801,40	10 412,90
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	350	350
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 284,30	4 650,80
Неоплачений капітал	1425	-	(-)
<b>Усього за розділом I</b>	1495	2 634,30	5 000,80
<b>II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</b>			
<b>III. Поточні зобов'язання</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	4 310,00	3 796,70
розрахунками з бюджетом	1620	113,3	114,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	92	-
розрахунками зі страхування	1625	31,9	45,1
розрахунками з оплати праці	1630	62,8	195,5
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	649,1	1 260,10
<b>Усього за розділом III</b>	1695	5 167,10	5 412,1
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	1700	-	-
<b>Баланс</b>	1900	7 801,40	10 412,90

Таблиця 3

## Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РКС – Навігація» на 31.12.2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	245,2	245,2
Основні засоби	1010	584,3	773,4
первісна вартість	1011	838,8	1 215,90
знос	1012	-254,5	-442,5
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	<b>1095</b>	<b>829,5</b>	<b>1 018,60</b>
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	2 534,10	6 128,70
у тому числі готова продукція	1103	518,1	683,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 654,20	3 394,10
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	235,3	91,8
у тому числі з податку на прибуток	1136	235,3	90,7
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 307,40	954,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 009,20	571,4
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	843,2	1 019,90
<b>Усього за розділом II</b>	<b>1195</b>	<b>9 583,40</b>	<b>12 160,50</b>
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	<b>1200</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Баланс</b>	<b>1300</b>	<b>10 412,90</b>	<b>13 179,10</b>
<b>Пасив</b>			
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	350	350
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4 650,80	7 238,80
Неоплачений капітал	1425	( - )	( - )
<b>Усього за розділом I</b>	<b>1495</b>	<b>5 000,80</b>	<b>7 588,80</b>
<b>II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</b>	<b>1595</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>III. Поточні зобов'язання</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 796,70	3 639,20
розрахунками з бюджетом	1620	114,7	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	45,1	0,6
розрахунками з оплати праці	1630	195,5	0,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 260,10	1 950,40
<b>Усього за розділом III</b>	<b>1695</b>	<b>5 412,1</b>	<b>5 590,30</b>
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	<b>1700</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

Баланс	1900	10 412,90	13 179,10
--------	------	-----------	-----------

Таблиця 4

## Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РКС – Навігація» на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	245,2	245,2
Основні засоби	1010	773,4	79,7
первісна вартість	1011	1 215,90	152,7
знос	1012	-442,5	-73
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	1095	1 018,60	324,9
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	6 128,70	5 762,50
у тому числі готова продукція	1103	683,3	797,5
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 394,10	2 930,60
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	91,8	60,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	90,7	59,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	954,6	1 031,30
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	571,4	102,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 019,90	877
<b>Усього за розділом II</b>	1195	12 160,50	10 764,50
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	1200	-	-
<b>Баланс</b>	1300	13 179,10	11 089,40
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	350	350
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 238,80	7 383,00
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
<b>Усього за розділом I</b>	1495	7 588,80	7 733,00
<b>II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</b>			
<b>III. Поточні зобов'язання</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 639,20	2 467,60
розрахунками з бюджетом	1620	-	11,9
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	0,6	0,6
розрахунками з оплати праці	1630	0,1	0,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 950,40	876,2
<b>Усього за розділом III</b>	1695	5 590,30	3 356,40
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	1700	-	-
<b>Баланс</b>	1900	13 179,10	11 089,40

Таблиця 5

## Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «РКС – Навігація» на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	245,2	245,2
Основні засоби	1010	79,7	73,4
первісна вартість	1011	152,7	152,8
знос	1012	-73	-79,4
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	1095	324,9	318,6
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	5 762,50	4 757,10
у тому числі готова продукція	1103	797,5	797,5
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 930,60	3 737,20
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	60,2	60,4
у тому жислі з податку на прибуток	1136	59,1	59,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 031,30	844,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	102,9	27,7
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	877	875,4
<b>Усього за розділом II</b>	1195	10 764,50	10 302,20
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	1200	-	-
<b>Баланс</b>	1300	11 089,40	10 620,80
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	350	350
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 383,00	7 146,20
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
<b>Усього за розділом I</b>	1495	7 733,00	7 496,20
<b>II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</b>	1595	-	-
<b>III. Поточні зобов'язання</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	2 467,60	2 727,90
розрахунками з бюджетом	1620	11,9	7,2
у тому жислі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	0,6	0,6
розрахунками з оплати праці	1630	0,1	0,1
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	876,2	388,8
<b>Усього за розділом III</b>	1695	3 356,40	3 124,60
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	1700	-	-
<b>Баланс</b>	1900	11 089,40	10 620,80



Таблиця 6

## Динаміка активів ТОВ «РКС – Навігація» у 2013-2018 рр.

Актив	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	Ланцюгове відхилення, тис. грн					Ланцюгові темпи приросту, %				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
<b>I. Необоротні активи</b>																
Незавершені капітальні інвестиції	0,4	0,4	245,2	245,2	245,2	245,2	0	244,8	0	0	0	0	61200	0	0	0
Основні засоби	248,8	288,5	584,3	773,4	79,7	73,4	39,7	295,8	189,1	-693,7	-6,3	15,9566	102,53	32,3635	-89,695	-7,9046
первісна вартість	307,6	434,6	838,8	1 215,90	152,7	152,8	127	404,2	377,1	-1063,2	0,1	41,2874	93,0051	44,9571	-87,441	0,06549
знос	58,8	146,1	254,5	442,5	73	79,4	87,3	108,4	188	-369,5	6,4	148,469	74,1958	73,8703	-83,503	8,76712
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-										
Усього за розділом I	249,2	288,9	829,5	1 018,60	324,9	318,6	39,7	540,6	189,1	-693,7	-6,3	15,931	187,124	22,7969	-68,103	-1,9391
<b>II. Оборотні активи</b>							0	0	0	0	0					
Запаси	2 730,90	1 126,30	2 534,10	6 128,70	5 762,50	4 757,10	-1604,6	1407,8	3594,6	-366,2	-1005,4	-58,757	124,993	141,849	-5,9752	-17,447
у тому числі готова продукція	186,5	63,5	518,1	683,3	797,5	797,5	-123	454,6	165,2	114,2	0	-65,952	715,906	31,8857	16,713	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 013,10	3 381,70	3 654,20	3 394,10	2 930,60	3 737,20	2368,6	272,5	-260,1	-463,5	806,6	233,797	8,05808	-7,1178	-13,656	27,5234
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	85		235,3	91,8	60,2	60,4	-85	235,3	-143,5	-31,6	0,2	-100		-60,986	-34,423	0,33223
у тому числі з податку на прибуток	85	-	235,3	90,7	59,1	59,1			-144,6	-31,6	0			-61,453	-34,84	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	301,4	312,1	1 307,40	954,6	1 031,30	844,4	10,7	995,3	-352,8	76,7	-186,9	3,5501	318,904	-26,985	8,03478	-18,123
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-										
Гроші та їх еквіваленти	273,5	2 148,80	1 009,20	571,4	102,9	27,7	1875,3	-1139,6	-437,8	-468,5	-75,2	685,667	-53,034	-43,381	-81,992	-73,081
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-										
Інші оборотні активи	588,7	543,6	843,2	1 019,90	877	875,4	-45,1	299,6	176,7	-142,9	-1,6	-7,6609	55,1141	20,9559	-14,011	-0,1824
Усього за розділом II	4 992,60	7 512,50	9 583,40	12 160,50	10 764,50	10 302,20	2519,9	2070,9	2577,1	-1396	-462,3	50,4727	27,5661	26,8913	-11,48	-4,2947
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>																
Баланс	5 241,80	7 801,40	10 412,90	13 179,10	11 089,40	10 620,80	2559,6	2611,5	2766,2	-2089,7	-468,6	48,8306	33,4748	26,5651	-15,856	-4,2257

Джерело: складено за даними ТОВ «РКС – Навігація».



Таблиця 7

## Динаміка пасивів ТОВ «РКС – Навігація» у 2013-2018 рр.

Пасив	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017	31.12. 2018	Ланцюгове відхилення, тис. грн					Ланцюгові темпи приросту,%				
							2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
I. Власний капітал							0	0	0	0	0					
Зареєстрований (пайовий) капітал	350	350	350	350	350	350	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1 165,80	2 284,30	4 650,80	7 238,80	7 383,00	7 146,20	1118,5	2366,5	2588	144,2	-236,8	95,9427	103,598	55,6463	1,99204	-3,2074
Усього за розділом I	1 515,80	2 634,30	5 000,80	7 588,80	7 733,00	7 496,20	1118,5	2366,5	2588	144,2	-236,8	73,7894	89,8341	51,7517	1,90017	-3,0622
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	-	-	-	-										
III. Поточні зобов'язання																
Поточна кредиторська заборгованість за:																
довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-										
товари, роботи, послуги	2 836,00	4 310,00	3 796,70	3 639,20	2 467,60	2 727,90	1474	-513,3	-157,5	-1171,6	260,3	51,9746	-11,91	-4,1483	-32,194	10,5487
розрахунками з бюджетом	21,7	113,3	114,7		11,9	7,2	91,6	1,4	-114,7	11,9	-4,7	422,12	1,23566	-100		-39,496
у тому числі з податку на прибуток	-	92	-	-	-	-										
розрахунками зі страхування	58,2	31,9	45,1	0,6	0,6	0,6	-26,3	13,2	-44,5	0	0	-45,189	41,3793	-98,67	0	0
розрахунками з оплати праці	234,4	62,8	195,5	0,1	0,1	0,1	-171,6	132,7	-195,4	0	0	-73,208	211,306	-99,949	0	0
Інші поточні зобов'язання	575,7	649,1	1 260,10	1 950,40	876,2	388,8	73,4	611	690,3	-1074,2	-487,4	12,7497	94,1303	54,7814	-55,076	-55,627
Усього за розділом III	3 726,00	5 167,10	5 412,1	5 590,30	3 356,40	3 124,60	1441,1	245	178,2	-2233,9	-231,8	38,6769	4,74154	3,29262	-39,96	-6,9062
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними	-	-	-	-	-	-										
для продажу, та групами вибуття																
Баланс	5 241,80	7 801,40	10 412,90	13 179,10	11 089,40	10 620,80	2559,6	2611,5	2766,2	-2089,7	-468,6	48,8306	33,4748	26,5651	-15,856	-4,2257

Джерело: складено за даними ТОВ «РКС – Навігація».

Таблиця 8

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «РКС – Навігація» за 2014 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23 522,80	18 144,90
Інші операційні доходи	2120	778,6	34,8
Інші доходи	2240	12,7	16,5
Разом доходи	2280	24 314,10	18 196,20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-15 627,00	-12 177,10
Інші операційні витрати	2180	-7 323,10	-5 049,60
Інші витрати	2270	(-)	(-)
<b>Разом витрати</b>	<b>2285</b>	<b>-22 950,10</b>	<b>-17 226,70</b>
Фінансовий результат до оподаткування	2290	1 364,00	969,5
Податок на прибуток	2300	-245,5	-184,2
<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	<b>2350</b>	<b>1118,5</b>	<b>785,3</b>

Таблиця 9

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «РКС – Навігація» за 2015 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	44 200,50	23 522,80
Інші операційні доходи	2120	1 443,00	778,6
Інші доходи	2240	166,2	12,7
Разом доходи	2280	45 809,70	24 314,10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-25 447,50	-15 627,00
Інші операційні витрати	2180	-16 890,60	-7 323,10
Інші витрати	2270	-585,6	(-)
<b>Разом витрати</b>	<b>2285</b>	<b>-42 923,70</b>	<b>-22 950,10</b>
Фінансовий результат до оподаткування	2290	2 886,00	1 364,00
Податок на прибуток	2300	-519,5	-245,5
<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	<b>2350</b>	<b>2366,5</b>	<b>1118,5</b>

Таблиця 10

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «РКС – Навігація» за 2016 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49 254,10	44 200,50
Інші операційні доходи	2120	407,1	1 443,00
Інші доходи	2240	303,3	166,2
Разом доходи	2280	49 964,50	45 809,70
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-34 381,90	-25 447,50
Інші операційні витрати	2180	-12 426,50	-16 890,60
Інші витрати	2270	( - )	-585,6
<b>Разом витрати</b>	<b>2285</b>	<b>-46 808,40</b>	<b>-42 923,70</b>
Фінансовий результат до оподаткування	2290	3 156,10	2 886,00
Податок на прибуток	2300	-568,1	-519,5
<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	<b>2350</b>	<b>2588</b>	<b>2366,5</b>

Таблиця 11

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «РКС – Навігація» за 2017 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 930,00	49 254,10
Інші операційні доходи	2120	721,2	407,1
Інші доходи	2240	3,1	303,3
Разом доходи	2280	2 654,30	49 964,50
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-1 464,30	-34 381,90
Інші операційні витрати	2180	-1 014,20	-12 426,50
Інші витрати	2270	( - )	( - )
<b>Разом витрати</b>	<b>2285</b>	<b>-2 478,50</b>	<b>-46 808,40</b>
Фінансовий результат до оподаткування	2290	175,8	3 156,10
Податок на прибуток	2300	-31,6	-568,1
<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	<b>2350</b>	<b>144,2</b>	<b>2588</b>

Таблиця 12

## Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ТОВ «РКС – Навігація» за 2018 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 616,60	1 930,00
Інші операційні доходи	2120	15,8	721,2
Інші доходи	2240		3,1
Разом доходи	2280	1 632,40	2 654,30
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-1 285,60	-1 464,30
Інші операційні витрати	2180	-583,3	-1 014,20
Інші витрати	2270	( - )	( - )
<b>Разом витрати</b>	<b>2285</b>	<b>-1 868,90</b>	<b>-2 478,50</b>
Фінансовий результат до оподаткування	2290	-236,5	175,8
Податок на прибуток	2300		-31,6
<b>Чистий прибуток (збиток)</b>	<b>2350</b>	<b>-236,5</b>	<b>144,2</b>

## Додаток В

## Фінансові результати діяльності ТОВ «РКС – Навігація» за 2013-2018 рр.

Стаття	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ланцюгове відхилення, тис. грн					Ланцюгові темпи приросту,%				
							2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2018/ 2017
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	18 144,90	23 522,80	44 200,50	49 254,10	1 930,00	1 616,60	5 377,9	20 677,7	5 053,6	-47 324,1	-313,4	29,6	87,9	11,4	-96,1	-16,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-12 177,10	-15 627,00	-25 447,50	-34 381,90	-1 464,30	-1 285,60	-3 449,9	-9 820,5	-8 934,4	32 917,6	178,7	28,3	62,8	35,1	-95,7	-12,2
Інші операційні доходи	34,8	778,6	1 443,00	407,1	721,2	15,8	743,8	664,4	-1 035,9	314,1	-705,4	2 137,4	85,3	-71,8	77,2	-97,8
Інші операційні витрати	-5 049,60	-7 323,10	-16 890,60	-12 426,50	-1 014,20	-583,3	-2 273,5	-9 567,5	4 464,1	11 412,3	430,9	45,0	130,6	-26,4	-91,8	-42,5
Інші доходи •	16,5	12,7	166,2	303,3	3,1		-3,8	153,5	137,1	-300,2	-3,1	-23,0	1 208,7	82,5	-99,0	-100,0
Інші витрати	-	-	-585,6	-	-	-			-585,6	585,6						
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	18 196,20	24 314,10	45 809,70	49 964,50	2 654,30	1 632,40	6 117,9	21 495,6	4 154,8	-47 310,2	-1 021,9	33,6	88,4	9,1	-94,7	-38,5
<b>Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)</b>	-17 226,70	-22 950,10	-42 923,70	-46 808,40	-2 478,50	-1 868,90	-5 723,4	-19 973,6	-3 884,7	44 329,9	609,6	33,2	87,0	9,1	-94,7	-24,6
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	969,5	1 364,00	2 886,00	3 156,10	175,8	-236,5	394,5	1 522,0	270,1	-2 980,3	-412,3	40,7	111,6	9,4	-94,4	-234,5
Податок на прибуток	-184,2	-245,5	-519,5	-568,1	-31,6	-	-61,3	-274,0	-48,6	536,5	31,6	33,3	111,6	9,4	-94,4	-100,0
<b>Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)</b>	785,3	1 118,5	2 366,5	2 588	144,2	-236,5	333,2	1 248,0	221,5	-2 443,8	-380,7	42,4	111,6	9,4	-94,4	-264,0

Джерело: складено за даними ТОВ «РКС – Навігація».

**Результати аналізу фінансово-господарської діяльності  
ТОВ «РКС – Навігація» у 2013-2018 рр.**

Показники фінансового стану підприємства	Оптимальне значення або напрям оптимізації	Значення для підприємства
<b>Аналіз фінансових результатів діяльності</b>		-
<b>Аналіз фінансового стану підприємства</b>		+
Динаміка активів		+
Динаміка пасивів		+
<b>Аналіз ліквідності підприємства</b>		+
коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	+
коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	+
коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,2	-
Чистий оборотний капітал, тис. грн	>0	+
<b>Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства</b>		+
коефіцієнт платоспроможності (автономії, фінансової стійкості)	>0,5	+
коефіцієнт фінансування	<1	+
коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	+
коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0	+
<b>Аналіз ділової активності</b>		-
коефіцієнт оборотності активів	збільшення	-
коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільшення	-
коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільшення	-
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	зменшення	-
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	зменшення	+
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільшення	-
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	збільшення	-
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільшення	-
<b>Аналіз рентабельності</b>		-
коефіцієнт рентабельності активів	збільшення	-
коефіцієнт рентабельності власного капіталу	збільшення	-
коефіцієнт рентабельності діяльності	збільшення	-
коефіцієнт рентабельності продукції	збільшення	+
<b>Аналіз майнового стану підприємства</b>		-
коефіцієнт зносу основних засобів	зменшення	-
коефіцієнт оновлення основних засобів	збільшення	-
Коефіцієнт придатності основних засобів	> 0	+
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства	> 0,3	-

Джерело: складено за даними ТОВ «РКС – Навігація».

**Асортимент продукції ТОВ «РКС – Навігація»**

1. Апаратура для підводних вимірів і випробувань
2. Апаратура і установки випробувальні
3. Ваги, що зважують пристрої та вагове обладнання класифіковані залежно від сфери застосування
4. Вимірювальні прилади, інструменти та апаратура ультразвукові
5. Вимірювальні самописні прилади для наукових досліджень і промисловості
6. Випробувальне та контрольно-вимірювальне обладнання для паперу, паперової маси, целюлози, дорогоцінних каменів, пігментів, фарб і лаків
7. Витратоміри
8. Детектори
9. Інструменти для вимірювання довжини, об'єму, щільності, еластичності і пружності, в'язкості, кислотності і їдкості, пористості
10. Компаратори
11. Компаси
12. Контрольно-вимірювальне динамічне обладнання
13. Контрольно-вимірювальне та випробувальне обладнання для авіаційної, автомобільної, агрономії, електронної, електротехнічної, машинобудування, харчової, текстильної, хімічної промисловості, промислове
14. Контрольно-вимірювальне та випробувальне обладнання для гуми і пластмас, кліматичної інженерії і технічної екології, металів, ядерного випромінювання (радіації)
15. Магнітна і електромагнітна вимірювальна апаратура
16. Метеорологічне обладнання та прилади
17. Прилади для теплових вимірів та вимірювання температури не зазначені в іншому місці
18. Прилади й інструменти для геомеханіки, сейсмографії, креслярські, математичні і геометричні, вологості
19. Прилади контрольно-вимірювальні для ядерних установок, на основі ядерної технології
20. Прилади, інструменти та апаратура для вимірювання звуку і шуму, вібрації, швидкості, тиску, вологості, магнетизму, електричного опору, електричної провідності, електричного струму, електричної частоти, електромагнітних хвиль, для регулювання і контролю тиску
21. Приналежності для ваг, що зважують пристроїв і вагового обладнання
22. Телекомунікаційне вимірювальне й випробувальне обладнання
23. Термометри
24. Термостати
25. Топографічні прилади та апаратура для досліджень, спостережень, зйомок, вимірів
26. Устаткування для вимірювання та контролю рівня рідини, випробування конструкцій, відбору проб і зразків, динамічних випробувань, регулювання і контролю температури не визначена у іншому місці, витрати рідин і газів, дозуюче
27. Устаткування і системи виявлення витоків рідин, індикатори та детектори течі
28. Устаткування і установки для випробувань механічні, на розтягнення, на твердість, гідравлічні, хроматографічні, для контролю герметичності, теплотехнічних випробувань
29. Устаткування, установки, детектори та датчики для виявлення газів, аналізу газів, газоаналізатори, запахів, рідин, гранулометричного аналізу.